GURDJİEFF'İN ÖĞRETİLERİ
(Ruhsal Gelişme ve Cinsellik)

J. G. Bennett

Çeviren: *Umur Erim*

J. G. Bennett

Bu kitapta yer alan, insan cinselliği üzerindeki yazı J. G. Bennett'*in* Shenborne - Gloucestershire'*deki* İnsanın Uyumlu Geliştirilmesi Akademisi'*nde, «İnsanın Transformasyonu (Dönüşümü)» konusunda verdiği konferansların bir özetidir. Bennett, bu akademiyi, 1971 yılında kurmuştur. Kendisi, aslında matematikçi ve fizikçidir; ve uzun süre İngiliz kömür araştırma kurumlarında yöneticilik yapmıştır. Beş boyutlu matematikte yaptığı çalışmalar, Bennett'i, insan ruhunda araştırılmamış ve kullanılmaya başlanmamış geniş alanlar bulunduğu bilincine ulaştırmıştır. Bennett, 1920 yılında, kendisi için büyük bir esin kaynağı olan ve çalışmalarına ışık tutan çok garip (!) ve ilginç bir kimseyle, G.I. Gurdjieff ile tanıştı. Gurdjieff, ona, hangi soyut düzeyde olursa olsun, her türlü kuramın, kendi üzerinde bir zorlanmayı kabullenmedikçe, bilincini içinde bulunduğu uykudan uyandırmadıkça, hiçbir işe yaramayacağını gösterdi. Bu amaçla, Gurdjieff, Bennett'e, insanlığın genellikle inanıldığı şekilde tarihinin sonunda değil, evriminin henüz başlangıcında bulunduğunu, en inançsız şüphecilere bile kanıtlayabilecek olan birçok yöntem ve alıştırmalarla öğretti.*

Gurdjieff, birçok çağdaş ve ünlü düşünürü kendine çekmiş bir insandır. Bu düşün adamları arasına Aldous Huley, P. D. Ouspensky, René Daumal, Maurice Niroll, A. R. Orage da bulunmaktadır. Gurdjieff, 1923 yılında, batıya geldi ve kendini geliştirmenin yöntemlerini batılı insanın koşullarına uyarlamak için çalışmalar yaptı. Kuşkusuz, Gurdjieff, batıda birçok sert eleştirilere, hatta düşmanlıklara göğüs germek zorunda kalmıştır. Çünkü, kendisinin de dediği gibi, «Başkalarına yardım etmek, her zaman nankörlükle karşılaşan bir uğraş olmuştur.»

Bennett, 1974'te ölmüştür. Ölümünden sonra, onun kurduğu akademi, karısı ve öğrencileri tarafından yönetilmiştir. Akademi, önceden planlandığı şekilde, 1976 yılında kapatıldığından, bu çalışmaları sürdürmek isteyen öğrenciler, 1978'de İngiltere'nin Dunglingworth Glos. kentinde New College for Continuous Education'ı *(Sürekli Öğrenim Koleji) kurdular.*

G. I. Gurdjieff

George İvanovich Gurdjieff, 1877'de Rusya'nın İran sınırı yakınındaki Alexandropol kentinde doğdu. Hem rahip hem de doktor olmak için eğitim görürken, çeşitli ticari işlerle de uğraştı. Sonraları, yirmi yıl kadar Orta Asya, Orta Doğu ve Afrika'nın birçok bölgelerini gezdi. Gurdjieff, 1913'te gene ortaya çıktı, ve kendi bilgi sistemini Moskova ve St. Petersburg'da öğretmeye başladı. Devrim Rusya'sından kaçan Gurdjieff, 1922'de Paris yakınlarında Institute of the Harmonious Development of Man *(İnsanın Uyumlu Geliştirilmesi Enstitüsü) adlı kuruluşu*

açtı. Gurdjieff birçok eser yazmıştır. Bunlardan en önemlisi, «All and Everything» (Hepsi ve Her Şey) ya da «Beelzebub's Tales to His Grandson»dur (Beelzebub'un Torununa Masalları). G. I. Gurdjieff, 1949 yılında ölmüştür.

Bu gezegen üzerinde canlılar ilk ortaya çıktıklarında, cinsiyetleri yoktu. Bir milyon yıl önce, kendi kendini yenileyen bir canlı türü oluşmuştu. Kendini yenileme mekanizması, *mitoz*, ilkel gözenin iki eşit parçaya ayrılması şeklinde işlemeye başlamıştı. Bu gözeler, protoplazmanın pek basit parçalarından yapılmışlardı. Kloroplast içeriyorlar, ve fotosentez ile mitoz işlemlerini gerçekleştirebiliyorlardı. Belli bir şekilleri olmayan gözelerdi bunlar.

O zamanlar, dünyada, bildiğimiz anlamda doğum ve ölüm yoktu. Çünkü, kişisel hücreler de yoktu. Hepsi de, şekilleri, kökenleri ve gelişme yöntemleri açılarından birbirinin eşiydiler. Bölünerek ürüyorlardı.

Bu dört başı mamur düzen, bugüne dek sürmüş olabilirdi. Ne var ki, dünyadaki yaşamdan, kendisini yenilemesinden başka şeyler de bekleniyordu. Bu beklenen şey de, zamanın etkisine karşı koyabilecek yaradılışta, bağımsız kişisel merkezlerin - yani, yaratıcı varlıkların - ortaya çıkmasıydı.

Zamanın entropik ve örgütlenmeyi bozucu etkileri, olanakların azalmasına ve sonuç olarak dünyadaki özgürlüğün yok olmasına neden olmaktadır. Bunun için, yaratıcı eylem yetisine, ve bunun da ötesinde, *kendini yaratma* yetisine sahip olan varlıklar gerekliydi.

Bu bağımsız kişilikler, üstelik, bu dünyada eylemde bulunabilmeliydiler. Bu üç yeteneğin - bağımsızlık, eylemde bulunabilme ve kendini yaratabilme - ortaya çıkışı, cinsel yoldan üreyen gözelerin belirmesiyle muştulanmıştı. Bu yeni yöntemde, bir bütünün elde edilebilmesi için, iki değişik parçanın birleşmesi gerekliydi. Böylece, yaşam - tüm canlılar değilse de - bölündü ve dünyaya yepyeni bir güç geldi.

Bütünün iki parçaya ayrılması, üreme için birleşmesi gereken iki doğal öğeyi meydana getirdi. Bu iki türden gözeler, gerçi bağımsızdılar; ama, aynı zamanda ölümlüydüler de. İki değişik özelliğin birleşmesinde yalnız geçici bir bütünlük vardı. Bu çeşit üreme, kendisiyle birlikte ölümü de getirdiğinden, dünya tehlike ve huzursuzluklarla dolu bir hale geldi. İşte, insanın temel doğası da bu oldu.

Yaklaşık beş yüz milyon yıl önce meydana gelen bu iki ayrı özelliğe bölünme, insanın iç dünyasının da bölünmesi demektir. Bu iç bölünme, ruhsal ile maddeselin ayrılması şeklinde düşünülebilir ki, bir dönüşümü olası kılan insan huzursuzluk ve arayışlarının da asıl nedenidir. Her yarı, öbür yarıya gerekseme duyar, ancak iki yarının birleşebilmesi için, ikisinin de apayrı bir şeye daha gereksinmesi vardır. Bu şey, sevgi enerjisidir. Sevgi enerjisi, cinselliğin yaratıcılığının çok üzerinde yer alır. Çünkü bu eylem, kendini yenilemede rol oynayan enerjilerin ötesinde oluşur.

Dişi ve erkek diye ayrılan yaratıklarla gerçek insanın ortaya çıkması arasında, hayvanlarda görebildiğimiz gibi, algılama, hareket edebilme ve hissetme enerjilerinin örgütlenmesinde pek çok evrimsel gelişmeler yer almıştır.

En önce, davranış biçimlerini belirleyen, otomatik enerjilerin evrimi başlamıştır. Bağımsız hareket için ge-

rekli olan, omurgalılıların sinir sistemleri, içgüdüleri ve hareketleri yöneten beyinleri gelişti. Bu otomatik enerjilerin örgütlenmesi sayesinde, besinlerini ve eşlerini arayabilen yaratıklar meydana geldi.

İkinci bir enerji türü de duyarlıktır. Duyarlığın gelişmesi sayesinde, hayvanlarda ve insanlarda gördüğümüz en ince duyusal algılama ve duygu izlenimleri ortaya çıkmıştır. Bunların örgütlenmesiyle de, «sübjektif tecrübe» olası hale gelmiştir. İşte, bizleri özel durumlara karşı çok duyarlı kılan enerji budur. İnsanda bu enerji, bütün tecrübelerin üstünde yer alan zihinsel ekran olarak adlandırılabilir. Yaşam enerjisi dediğimiz enerjiler, en yüksek enerji türleridir. Bu enerjiler, bir taraftan, mekanik faaliyet alanına çekilebilirler; yani, alışkanlıklar ve davranış biçimlerine dönüşebilirler. Bir taraftan da, yaşamın dışındaki alanlardan gelen etkilere açık olabilirler.

Bu ikinci tür etkiler, insan *bilinçli* iken ortaya çıkarlar. Bilinç, kozmik enerjilerin, yani yaşamın dışında olan enerjilerin ilkidir. İnsan, bilinçli enerjiyi aldığı zaman, aklı kazanmıştır. Bu bilinçli enerji, şu anın gereksinmelerinin ötesine bakabilmemize yarar. Böylece, o andaki duyusal enerjinin içeriğine bağlı olmayan şeyleri kavrayabilir, görebiliriz. Bu enerji, sübjektif durumlardan ve tepkilerden kurtulmamızı da sağlar.

Bilincin üstünde yer alan yaratıcılık enerjisi, insana cinsel güç aracılığıyla verilmiştir. İnsan, varlığının çekirdeği olan yaratıcı enerji sayesinde istencini kullanabilir - yani, Gurdjieff'in deyimiyle, *yapar*.

Cinsel enerji, cinsiyetlerin ayrılmasıyla etkili hale gelebilir. O, tıpkı mıknatıs gibi, ancak iki kutbun birbirinden ayrı bulunması durumunda varolabilir. Kutuplar bir-

birine yaklaştıkça, çekim kuvveti de artmış olur; ama, birbirlerine dokunduklarında, çekim kuvveti kaybolur.

Oysa, sevgi enerjisinde durum tamamen farklıdır. Sevginin gücü birleşmeyle artar. Buna karşılık, sevgi de, bu birleşme sayesinde varolabilir. Bunu iyice anlamaya çalışmalıyız, çünkü, zihnimizde, cinselliğin ve *sevgi*nin çekim güçleri konusunda bir kargaşa mevcuttur.

Cinsiyetin dünyamıza gelmesi ve daha sonra insan varlığında belirmesiyle ortaya çıkan yaratıcılığın yaşama girmesi, aslında doğrudan doğruya Güneş'in yaratıcı etkinliğinden kaynaklanan bir eylemdir. Sevgi ile de, yaşama, Güneş sisteminin sınırlarını aşan bir güç gelmiştir.

Cinsel Birleşme

Genellikle, cinselliğin temel işlevinin insanlarda, tıpkı hayvanlardaki gibi, soyun sürdürülmesi olduğu, ve bunun dışındaki cinsel etkinliklerin yalnızca bir zevk arayışından ibaret kaldığı düşüncesi hâkimdir. Bu görüş, kesin bir yanılgının ifadesidir. İnsanda, hayvanlarda bulunmayan, yaratıcı bir enerjiye geçiş yolu vardır. Cinsellik, insan enerjilerinin düzenlenmesinde büyük rol oynar. Bu düzenlemeyi, orgazma ulaşılsa da, ulaşılmasa da, kadın ile erkek arasındaki normal cinsel ilişki sağlar; herhangi başka bir cinsel etkinlik değil.

Erkeklerle kadınların birbirlerine olan güçlü etkilerini bildiğimiz halde, gözden kaçırdığımız bir şey vardır: Cinselliğin, gerçekte, «aklın ötesini» de, tıpkı aklımızı ve bedenimizi olduğu gibi, etkisi altına alabileceği! Ruhsal açıdan, cinsel istekler tüm dirençleri aşabilir; insana çe-

kici gelen tüm öbür nesne ve olguları bastırabilir. Cinsel hormonların kana karışmasıyla, önüne geçilmez bir güç yaratılmış olur.

Cinsel eylemin ardındaki enerji, yaratıcı enerjidir. Bu yaratıcı enerji, yaşamın dışındadır, ve hatta bilincin de ötesindedir. Yaratıcı enerjinin doğası, kendiliğindenlik ve önceden görülemezlik olduğu için, cinsellikte de durum böyledir.

Bu bakımdan, cinselliğin zihnimiz ve bedenimiz üzerinde önemli değişikliklere yol açabileceğini görmek çok basit bir şey ise de, cinsel güçlerin nasıl denetim altında tutulabileceğini anlamak oldukça güçtür. Düşük bir enerji türü, daha yüksek bir enerji türünün işleyişini kavrayamaz.

Gene de, içimizde var olan bilinçliliğin yardımıyla, yaratıcı enerjinin faaliyete geçebilmesi için gereksindiği ortamı ve koşulları biraz olsun sağlamak elimizdedir. Örneğin, düşünce yoluyla iki çeşit alıştırma yapmak büyük önem taşır: «Düşüncenin yatıştırılması» ve, bunu yaparken, yeni ve hayati öğelerin ortaya çıkışını gözleyebilmek için dikkatimizin geliştirilerek uyanıklık içinde bulunulması. Bu çalışma, tek başına, yaratıcı değilse de, yaratıcılığın bizi nasıl etkileyeceğine değgin değerli bir göstergedir. Çünkü, sık sık sözü edilen o olağanüstü yaşantıyı, yaratıcı gücün içimizden nasıl geldiğini, ama aynı zamanda nasıl bize dışarıdan verilmiş gibi göründüğünü ancak bu şekilde *yaşayabiliriz*. Bize yaratıcı eylemin kapılarını açan şey «yapma»mız (doing) değil, «yapmama»mızdır (not-doing).

Cinsel enerjinin, insan yaratıcı enerjisinin ortaya çıkmasıyla ilgili olarak, doğal bir işlevi vardır. Cinsel enerji, çeşitli duygular arasındaki uyumu sağlar, ve bozulmuş enerjilerin boşaltımında rol oynar. Bu bozulmuş enerjiler

değişik niteliktedirler ve ruhsal açıdan birer zehirdirler. Cinsellik, denge sağlayıcı bir boşaltım için en alışılmış ve sağlıklı bir yol olmaktadır.

Gurdjieff, konferanslarından birinde, cinsellik merkezinin insan ruhunun «alt katındaki» uzlaştırıcı güç olarak, içgüdü ve hareket merkezleri arasında yer aldığını söylemiştir. Cinselliğin doğal ve olağan biçimde kullanımı, genel bir temizlenme ve düzenlenme sağlar.

Gurdjieff'in konuşmaları, zaman zaman bazı kimseleri tedirgin ederse de, burada, 8 Nisan 1943'te Paris'te yapılan bir toplantıdaki konuşmasından bir alıntı sunmak istiyorum: «Çalışmamın akışını bozan düşünceler neden en çok cinsellik alanından gelmektedir?» şeklinde bir soru yöneltildiğinde, Gurdjieff'in yanıtı kısaca şöyle olmuştur: «Bu soru sübjektif bir sorudur. Sözünü ettiğiniz durum, herkes için aynı değildir. Bu, çocukluk mastürbasyonundan kaynaklanan bir anormalliktir. Her insan, kendinde, boşaltılması gereken üç çeşit dışkı üretir. Bunlardan birincisi, normal beslenmenin sonucudur, ve kendiliğinden boşaltılır. Her gün yapılması gereken bir şeydir bu. Aksi takdirde çeşitli hastalıklar baş gösterebilir. İnsan, sindirilmiş besini boşaltmak için nasıl tuvalete gidiyorsa, ikinci çeşit dışkıyı boşaltmak için de gene bir tuvalete gitmelidir. Bu ikinci çeşit dışkı, cinsel ilişki yoluyla boşaltılır. Bedenin sağlığı ve dengelenmesi için çok gerekli bir şeydir bu. Bazı kimseler her gün, bazıları haftada bir, bazıları da ayda bir, hatta altı ayda bir bu tür bir boşaltıma gerek duyarlar. Bu da sübjektif bir şeydir. İnsan, bu amaçla temiz bir tuvalet bulmalıdır. Bunun büyük yararı olur size. Üçüncü tür dışkı ise, kafada üretilir. Bu dışkı, üçüncü tür besinin, yani, zihnimizi etkileyen şeylerin, izlenimlerin artığıdır. İşte, bu dışkı, beyincikte toplanır, (ben bu aşa-

mada üretilen enerjiye Piandschoachary, yani hayal gücü enerjisi diyorum). Tıp, körbağırsağın sindirimdeki rolünün ne olduğunu bilmediği gibi, bu dışkı konusunda da herhangi bir bilgi sahibi değildir. Üçüncü tür dışkı, nefesin doğru kullanılmasıyla vücuttan atılabilir.»

Daha başka yeni sorunlar çıkartmadığı takdirde, cinsel ilişki, erkek ve kadın üzerinde arıtıcı, normalleştirici bir etki yapar. Bizleri depresyonlara, korkulara, saldırgan davranışlara sürükleyebilecek olan ruhsal zehirlenmelerden kurtulmak için, muhakkak bir yol bulmalıyız. Bu sözünü ettiğim rahatsızlıklar, üçüncü tür dışkı dediğimiz yararsız maddelerin vücutta toplanması ve katılaşması yüzünden ortaya çıkmaktadır. Yani, ruhsal besinimizin bozulması ve yozlaşmasıdır. Bunlar, vücudumuza, başka insanlarla temaslarımızdan ya da ruhsallık âleminden gelen etkilerle girmiş olabilirler.

Erkekle kadın arasındaki cinsel ilişki sıradan bir olgu değildir. Bu çok derin bir birleşmedir. Bilindiği gibi, Gurdjieff, kişilikle öz arasındaki ayrımı vurgulamış, ve birincisinin bize dış dünya tarafından zorlanan, ikincisinin ise ta başlangıcından beri kişinin kendisinde olan şey olduğunu söylemiştir. Cinsel gücümüz ve cinsel isteklerimiz, özümüzün parçalarıdır. Yani, bunlar bizde doğuştan bulunmaktadır. Kişiliğimiz, yani, düşüncelerimizin tümü, huylarımız, fiziksel özelliklerimiz ise sekste baş rolü oynamamalıdır. Tam aksine, hep arka planda kalmalıdır. Yoksa, kendilerine ait olmayan bir alana girmiş olurlar. Başka bir kimseye yönelen her duygusal uyarımın, acı ya da sevinç veren, bencil bir niteliği vardır. Bu duygusal uyarımlar, cinsel birleşmedeki yaratıcılığın akışını engellerler. Bu tür uyarımlar, kişilerin arasına, aslında seksin ortadan kaldırmaya çalıştığı yapay engeller koyarlar. Buna benzer

bir şekilde, cinsel birleşmeyi düşünsel olarak çözümlemeye çalışmak ya da onu düşüncelerle yönetmeye çabalamak, cinsel enerjinin özgürce akışını önlemektedir. Bu tür bencil istekler, cinsel enerjinin boşa harcanması ya da bozulması demektir ki, Gurdjieff bu eylemi *mastürbasyon* sözcüğüyle tanımlamaktadır.

Seksin gerçek tadı, ne düşünsel zorlamada, ne de duygusal uyarımdadır. Aksine, her alandaki yaşantıların açıklığı, gücü ve canlılığıdır. Bu şekilde sevinç, şaşırma ve sevgi gibi gerçek duygular egoist ben'in gerisinde olduklarından, kolayca uyarılmazlar. Bu gerçek duygular, kendiliğindendirler ve onlar yalnızca kendimizi unuttuğumuz ya da yitirdiğimiz zaman verilen ödüllerdir. Kendi deneyimlerimizden de biliriz ki, seks özellikle iyi olduğu zaman, hem bu olaya katılmış ve hem de bu olayın dışında kalmış olma paradoksunu yaşarız. Sanki, insanın kendinde *oluyormuş,* ve aynı zamanda, insandan çok uzakmış gibi... Bu, son derece gerçek bir tecrübedir. Seks, bizim katılmamızla gerçekleşir; aynı zamanda, bizim dışımızda gerçekleşen yaratıcı enerjinin etkisidir.

Cinsel enerjinin böyle özgürce yayılması - bu olayı herkes, sırf orgazm sırasında da olsa, yaşamıştır - erkek ve kadın özlerinin temasına dönüşür. Bu özlerin birbirine değmesi anlamında, seks sıradan bir olay değildir. Bir kadınla bir erkek sevişirken, kişilik ilişkisi bulunmasa bile, öz ilişkisi vardır. Bu ilişki, özlerde bir iz, bir etki bırakır. Özlerin birbirine değmesi de, orgazm sırasında yer alır.

Biz konuştuğumuz zaman, konuşan şey özümüz değildir. Kişiliğimiz konuşuyordur. Davranışlarımızın çoğu kişiliğimizden kaynaklanır. Oysa, yemek yediğimiz zaman, besini alan ve sindiren, özümüzdür. Kişiliğin, burada, ye-

mek seçimi dışında bir etkisi yoktur. Besin ağza girdikten sonra, onu öz devralır. Aynı şey, cinsel ilişki için de geçerlidir. Erkekle kadın bir araya geldiler mi, öz devreye girer. Hatta kişilik böyle bir olayın cereyan ettiğini tamamen unutabilir. Ama, öz unutmaz. Seks ile yemek arasındaki fark, yemek yiyenin tek kişi olması, sekste ise iki kişinin rol almasıdır. Fakat önemli olan, yaşamımızda ne yapmak istediğimizdir; çünkü, ancak o zaman çok sayıda öz temasının bir anlamı olabilir. Eğer öz gelişmeyecek ise, çok sayıda ilişkinin br anlamı yoktur. Eğer özü geliştirmek istiyorsak, önünde sonunda, cinsel ilişki sayısının artması demek olur bu.

Cinsel ilişkilerden uzak kalarak ruhsal yararlar elde edilebileceğini düşünenler olabilir. Oysa, bu hatalı bir düşüncedir. «Seksin dönüştürülmesi» fikrinin yanlış anlaşıldığını gösterir. Cinsellik, bizim doğamızın bir parçasıdır ve dönüşümde önemli bir rol oynar.

Eğer gelişigüzel bir biçimde beliren - yani, kişiliğin eğilimlerinden kaynaklanan - cinsel ilişkiler yerine, özün gereksinmelerine uygun olarak cinsel ilişkide bulunursak, bu, önemli bir adım demektir. Bu tür ilişkiler, cinsellik alanındaki zararsız ilişkilerdir. Böylece, erkeğin ve kadının cinsel istekleri gereksiz streslere girmeksizin, dengelenmiş ve uyum sağlanmış olur.

Bu amaçla, Doğru'yu hissedebilme yetimizi geliştirmeli ve kişiliğimizden çok özümüzün eğilimlerine duyarlı olmalıyız.

Cinsel ilişki sırasında, gerçekten kendimiz olabiliriz. Bu da, bizi, seksle ilgili konularda çok duyarlı kılar. Hepimizin içinde bir öz yapı vardır. Hepimiz, bu öz yapımızdan ne zaman saptığımızı anlayabilecek denli duyarlı olmalıyız. Bu, her zaman belli bir cinsel davranışın be-

nimsenmesi anlamına gelmez. Gelişme sürecimiz boyunca cinsel davranışlarımızı sık sık değiştirmemiz gerekli olabilir. Bu, hem erkekler hem de kadınlar için geçerlidir. Ancak, önceden görülemediği için, bazen çok bazen de az gerekli olur.

Cinselliğin içine hayal ve telkin girmeyegörsün; o zaman gerek bedensel gerek ruhsal açıdan zorluklarla karşılaşırız. İçsel potansiyelimizi kösteklemiş, normal yaşantımıza zarar vermiş oluruz.

Her birimiz için ayrı bir gerçek cinsel yaşantı biçimi vardır. Bunun yanında bir de, gerçek olmayan, bilinçli ya da bilinçsiz olarak kendimize mal ettiğimiz, öbürlerinden daha iyi olduğunu düşündüğümüz cinsel yaşantı biçimi vardır. Bu ikincisi, özümüzdeki cinselliğin işine burnunu sokan kişiliğimizden başka bir şey değildir.

Birbirine uyan ya da uymayan özler vardır. Eğer kişilik, özellikle hayalciliğiyle araya girip işleri bozmazsa, öz, muhakkak, kendisine en uygun düşen öz tarafından çekilecektir. O zaman, seks, yararlı niteliğini alır, ve erkek kadının kadınlığını, kadın da erkeğin erkekliğini destekleyip yüceltir.

İşte, ancak bundan sonradır ki, gerçek evlilikten söz edilebilir. Evlilik, erkekle kadın arasında uygunluk varsa, olasıdır. Burada kişiliğin önemi yoktur. Cinsel uyum arayışı, egoizmi yenmek için temel adımdır. Bunun, insan ruhu üzerindeki etkisi çok büyüktür.

Sorular

Soru : *Seksten hoşlanmak ve zevk almak yanlış bir şey midir?*

J.G.B. : Seksten alınan zevk hem doğaldır, hem de dönüşümümüz için gereklidir. Eğer seksi doğru olarak uygulayabilirsek, bundan biz de, doğa da kazançlı çıkar. Dünya yaşamındaki uyum, yenilenmeyi gerektirmektedir. İnsanlar arasındaki cinsel ilişkiler, bu uyumun sağlanmasında önemli rol oynarlar.

Soru : *Peki, sevginin yeri nedir?*

J.G.B. : Sevgi ile seksi karıştırmamamız gerekir. Bunlar tamamen ayrı şeylerdir. Bunu, enerji tablosundaki sıralamada da görebiliriz. Birleştirici enerji olan sevgi, yaratıcı enerji olan cinselliğin üstündedir.

Birçok kimse, içlerindeki heyecanları ve zevkli duyguları sevgi ile karıştırmaktadır. Bunun nedeni, seks enerjisinin duygulara karışmasıdır. Oysa, bu heyecan ve zevklerin, birleştirici sevgi ile hiçbir ilgisi yoktur. Zaten, aşırı duygusallık da, bencil istekler ve açgözlülük de ortaya bu şekilde çıkar.

Kendimizle bitkiler, hayvanlar arasında, ve kadın erkek başka insanlar arasındaki sevgiden söz edilmesi doğru olabilir. Ancak, en yüksek duyguları bile sevgiyle bir tutmamamız gerekir. Gurdjieff, insanlara, insanları sevmek için kendilerini zorlamamalarını önerirdi. İşe bitkilerden ve hayvanlardan başlamalarını söylerdi. Çünkü, insanlar, sevgi adı altında bencilliklerini sürdürme eğilimindedirler.

Sevginin içimize girebilmesi için, kişisel ben'lerimizden kurtulabilmeli ve sevgiye açık olmalıyız. Çünkü, sevgi, ben'imizin çok ötesinde olan bir şeydir. Onu anlayamamamızın nedeni de zaten budur. Kendimize böylesine değer verdiğimiz sürece, sevgiye yer olamaz.

Olumsuz Seks

Düşünme işlevi, insanın en düşük ve en işe yaramaz bir işlevi olabilir. Bu işlev, sadece dışarıdan gelen etkilere karşı bir tepki şeklinde ortaya çıkan ve kendi başına yeni bir şey üretmeyen bir yetimizdir denilebilir. Buna karşın, zihinsel güç, Tanrı'nın kozmik amacının gerçekleştirilmesinde önemli rol oynayacak olan bir varlığı da yaratabilir. İşte, düşünme işlevi, bu iki aşırı uç arasında çeşitli yerler alabilir. Yaratıcı güç, insanda kendisini düşünme işlevi aracılığıyla gösterir ve ifadesini bulur.

Aynı şeyleri cinsel işlevimiz için de söyleyebiliriz. Cinsel işlev, bir yandan fizyolojik bir eylem, öbür yandan da insandaki yaratıcı enerjidir. Düşünme işlevi nasıl yozlaşabilirse, seks işlevi de öyle bozulup yozlaşabilir. İki işlev arasındaki tek fark, seks işlevinin, yaşama güç katan enerjilerle bağlantılı olmasıdır.

Gurdjieff insanların üç tür dışkıyı boşaltmaları gereğinden söz eder. Üçüncü tür dışkı, çağrışımsal düşünceler ve şu ya da bu biçimde boşaltılması gereken bencil düşüncelerdir. İkinci tür dışkının boşaltımına yarayan cinsel ilişki aracılığıyla, kadın ve erkek, birlikte, zararlı maddelerini dışarıya atmış olurlar. Bunun için, cinsel ilişkiye, herhangi bir şekilde duygularla bağlantılıymış ya da ruhsal bir yanı varmışçasına bakılmamalıdır. Gurdjieff, kabaca, insan birinci besininin artıklarını boşaltmak için nasıl tuvalete gidiyorsa, ikinci besininin artıklarını boşaltmak için de bir kadına ya da bir erkeğe gider, demektedir. Cinsel eşe, kesinlikle bundan başka bir gözle bakılmamalıdır. Bu, büyük aptesi ruhsal bir eylem gibi görmeye benzer. Oysa, hiç de öyle değildir. Cinsel ilişkinin er-

kek ve kadındaki tensel, fiziksel işlevi, dışkı boşaltımından başka bir şey değildir. Elbet, böyle söylemekle, cinsel işlevin yararsız ya da gereksiz olduğunu ileri sürmüş olmuyoruz. Cinsel işlev yararlıdır. Çünkü, cinselliği başka amaçlar için korumalıyız. Gereklidir de... Çünkü, cinsel enerjiler kullanılmadıkları takdirde vücudumuzu zehirleyen maddelere dönüşmektedirler. Ancak, şurasını çok açık bir biçimde anlamamız gerekiyor: Cinsel eylem sırasında bu işe hiçbir duygu karıştırılmamalı, «sevgi» sözcüğü de bu işle ilişkiliymiş gibi görülmemelidir.

Şunu da iyice görmeliyiz ki, aşırı seks tutkusu, bizim için zararlıdır. Cinsel ilişkide bulunma gereği, kendilerini tanıma çalışmalarında bulunmayan insanlarda, cinsel enerjinin fantezilere dönüşmesini engellemenin pek zor gelmesinden ötürü ortaya çıkmaktadır. İçinde bulunduğumuz aşamada ve ortamda yaşarken, cinselliğin kutsallığından ya da ruhsal anlamından söz etmek, bencil düşünce ve güdülerle dolu olan insanın «objektif ussallık»tan ya da ruhun varlığından dem vurmasına benzer.

Kendi bireysel düşüncemizi, «objektif ussallık»ın merkezi sanmamız nasıl bir saçmalık olursa, cinselliğimizi de yaratıcı gücün beşiği sanmamız gene o kadar anlamsız olur. İnsandaki *ussallık* merkezi, evrenin yaratıcısı için bir araçtan başka bir şey değildir. Akıl, insana, bu nedenle verilmiştir. Oysa, şu anda sahip olduğumuz «akıl» ne kadar yetersiz kalmaktadır!

Gurdjieff, cinsel enerjinin boşa harcandığı her türlü eylemi «mastürbasyon» sözcüğü ile betimler. Erotik hayaller kurmak, cinsel enerjinin boşa harcanmasına bir örnek olarak gösterilebilir. Ancak cinsel kaynaklı olmayan daha birçok başka hayaller de kuruduğumuz olur. Şunu iyice bilmeliyiz ki, her çeşit boş, yararsız hayaller, mas-

türbasyondur. İnsanlar, cinsel enerjilerini çok konuşma, aşırı etkinlikler, huzursuzluk, sinirlilik, merak, kendini başka kimse ya da nesnelerle özdeşleştirme gibi eylemlerle harcamakta ve içgüdüsel işlevlerini de tutkular, cinsel heyecan arayışlarıyla tedirgin etmektedirler. Kendilerini tanıma çalışmalarında bulunmayan kimseler için mastürbasyon, cinsel enerjinin yıkıcılığa dönüşmeden boşaltılmasını sağlayan bir musluktur. Bu eylemler, eğer o kişinin gelişme olanakları varsa bile, hiç olmazsa çocukluk ve gençlik dönemlerinde, çok zararlı değildir.

Mastürbasyonun daha dolaylı bir şekli de, cinsel enerjinin duygusal yaşantıyı etkisi altına almasıdır. Normal insanlarda duygu merkezi hemen hemen işlevsizdir. Bu durum, Gurdjieff'in *«All and Everything»* (Hepsi ve Her Şey) adlı yapıtının son bölümünde, bir at arabasındaki atların duygularla özdeşleştirilmesi biçiminde vurgulanmıştır. Bu simgesel anlatımda, araba, bedene, arabacı ise atları yanlış anlayan akla benzetilmiştir. Duygulara yaratıcı eylemde bulunma olanağı tanınmadığından, duygular da cinsellikle sıkı sıkıya ilişkili birtakım gereksiz düş ve hayallere kapılmaktadırlar.

«Bir bütün olarak at, gelişmesi boyunca kendisini çeviren koşullar tarafından sürekli bir yalnızlığa itilmiş ve ihmal edilmiş olduğu için, kendi içine kapanmış, yani, 'ruhsal yaşantısı' içe dönük olmuş ve dışarıya uyuşukluktan başka bir şey yansıtamamıştır.

«Birazıcık olsun sevgi ve şefkat dolu bir davranışla karşılaşmadığı için de, şimdi o, kendisini hafifçe okşayıveren herhangi bir kimseye kul köle olmaya hazırdır.»

(G.I. Gurdjieff - «All and Everything»)

Cinsel enerji bencilliğin gıdası olduğu zaman, yozlaş-

maya başlar. Burada, karşıt cinsler arasındaki çekişmeleri örnek olarak gösterebiliriz: Bir erkek ya da bir kadın, eşine hükmetmek isterse, cinsel enerjiler bozulmaya yüz tutar. Cinsel enerji gerçek anlamda yaratıcı olacağı yerde, insanın kendini beğenmişliğinin gıdası haline gelir. Gerçekten de, ben (ego), cinsel enerji ile birleşirse, denetimi olanaksızlaşır.

Birçok insan, davranışlarını, kendi bencil çıkarları ve kendini beğenmişliği doğrultusunda düzenler. Oysa, insanların yapması gereken şey, yaratıcı dürtüleriyle başarıya olan gereksinmeleri arasında bir seçimde bulunmaktır. Everest tepesine tırmanmak, dünyayı tek başına bir yelkenliyle dolaşmak gibi normal olarak olanaksız sayılan işlere girişen kimselerde, bunu görmekteyiz. Bu kimseler büyük cinsel enerjilere sahiptirler, ve seçtikleri bu hedeflerde de yaratıcı bir öğe bulunabilir. Eğer cinsel enerji, insanı dış dünyada başarılara götürüyorsa, bu, başka insanlar için bir esin kaynağı olabilir, ve o insanlara gelişme olanakları üzerinde güven verir. İşte, bu tür eylemler, cinsel enerjinin pozitif ve yaratıcı şekilde yönlendirilmesidir. Ne var ki, bunları daha yakından inceleyecek olursak, çoğunlukla insanlara yararlı bir şey gerçekleştirildiğini göremeyiz. Üstelik, bu eylemlere katılmamış olan kimseler, başarıya ulaşmış olan kişilerin üstün insanlar olduklarına inanarak, anlamsız taklitçiliklere girişebileceklerdir.

Everest'e tırmanmak, kahramanca bir şey olabilir. Ancak, sırf tehlikeli bir iş yaparken görülmek isteyen ve bu arada kendilerinin de başkalarının da yaşamlarını tehlikeye atan kimseler, cinsel enerjilerini kötüye kullanmaktan başka bir şey yapmıyorlardır.

Cinsel enerji yıkıcı da olabilir. Başkalarına hükmet-

me isteğinden, onları yok etme dürtüsüne kolayca geçebilir. Bu olgu sadece kadın-erkek ilişkisinde değil, insan-dünya ilişkilerinde de görülmektedir. Savaş ile seks arasındaki bağıntı çok sıkı ve yakındır. Asker, her zaman, seks simgesi olarak görülmüştür. İlk bakışta bunun nedeni kolayca anlaşılmayabilir. Bunu anlayabilmek için, önce, seksin yıkıcı ve yok edici dürtülere nasıl dönüştüğünü görmemiz gerekir. Hint mitolojisinde Shiva ve Shakti - erkek ve dişi yaratıcı güçler - seksin iki ayrı yanını belirlerler. Shiva Seks Tanrısı'dır, aynı zamanda Yaratılış'ın ve Yok Oluş'un Tanrısı... Shakti ise, tüm yaratıkları seven ve onlara acıyan Ana'dır ve, ayrıca, intikamcı ve yok edici tanrıçadır (Durga).

Cinselliğin yozlaşarak yıkıcılığa dönüşmesiyle birçok marazi durumlar baş gösterebilir. Bu durumlar, insanın kendi kendisini yok etmesine kadar varabilir.

Seksin boş yere harcanması ve yozlaşması, aslında bizim hayal gücümüzden ileri gelmektedir. Gurdjieff'e göre, hayal gücü, (Piandschoachary), besinin ağza alınmasından sonraki evrimi sırasında beşinci aşamadaki enerjilerle birleşmesiyle meydana gelir. Yani, aldığımız besinin içerdiği enerjinin, içimizde bulunan enerjilerle kaynaşması şeklinde oluşur. Bu evrimin ilk aşamaları, karaciğerde üretilen özlere varıncaya dek, sindirim sürecinin kimyası olarak zaten bilinmektedir. Bundan sonraki aşamalar ise, varlığın ikinci besini olan havanın alınması ve onun kendi evrimi ile ilgilidir. Daha sonra öyle bir noktaya gelinir ki, burada duygular ve izlenimler için gerekli olan *Tetartoachary* üretilir. Sonra da bu, hayal gücü enerjisine (Piandshoachary) dönüşür. İzlenimlerimizin kaynağı olan enerjiye karışan enerji de, cinsel enerjidir.

«Piandschoachary», akıl aradan çıkartılmaksızın

doğrudan doğruya *«görmemizi»* sağlar. O, göz önüne getirmenin, gözünde canlandırmanın gerçek maddesidir. Yani, sadece hayalimizdeki görüntülerin değil, kendi yaşantımızın ve dışımızdaki olayları etkileyen biçimlerin ve tasarıların da yaratıcısıdır. En geniş anlamıyla, bu enerji, «gönül gözüyle görme ya da ileriyi görme» şeklinde ifade edebileceğimiz «vision» gücü olarak tanımlanabilir. Bu bakımdan, bu enerji ile gerçek ve pozitif bir ilişki içine girmeye çalışmalıyız. Ancak, iki yanı da keskin bir bıçakla oynamaya benzer bu.

«... bu maddeler, üç beyinli varlıkların benliklerinde birbirine benzemeyen, tam aksine, 'birbirine karşıt' sonuçlar elde edilmesini sağlarlar.

«Bu nedenle, varlıklar, bütünselliklerini, bu varoluş maddelerinin ileride yol açabileceği istenmeyen sonuçlardan koruyabilmek için sürekli olarak uyanık bulunmalıdırlar.»

(G.I. Gurdjieff - «All and Everything», s. 842)

Hayal gücü, cinsel ya da daha başka türden fantaziler değil, belli bir amaca uygun imgelerin yaratılmasında, doğru olarak kullanılmalıdır. Fantezilerin rol oynaması halinde enerji, duygusallığa, kırgınlığa, sübjektif olarak «kendini haklı gösterme»ye dönüşür. Bunun sonucu da, anlamsız bir yıkım olabilir.

İnsan bir kez öz ile temas durumunu «yaşamayagörsün», artık bencilliği aşma ve cinsel hayalleri bir yana bırakma konusunda çalışması zor olmayacaktır. Ancak, gerekli olan şey, yalnızca hırsların ve tutkuların bırakılması değildir. Çoğu zaman, özellikle erkeklerde, bilinçli düşüncelerin cinsel merkezi etkilemesiyle, cinsel soğukluk hali belirebilir. Bu durum, daha sonra, sapıklıklara, seksin

yanlış yollarda kullanılmasına ve zararlı kendini beğenmişliğe dönüşebilir.

Düşüncelerin, duygulara karışarak soğukluk ve ilgisizlik halleri yaratması ya da duyguların, düşünce merkezine girerek bizi mantıktan ve objektiflikten uzaklaştırması, çok ciddi bir sorundur. Aynı şekilde, düşünceler, hareket merkezine girerek, onu yanlışlıklara sürükler. Eğer, bu merkeze duygular da girecek olursa, o zaman davranışlarımız üzerindeki kontrolü yitirebiliriz. Ama, seks merkezinin durumu bunlardan farklıdır. Cinsel enerji, başka merkezlere girdiği zaman, bu merkezlerin faaliyetleri daha da canlanmış olur. Hatta, değişik şekillerde «halüsinasyonlar» (sanrı) baş gösterir.

Bu anlattıklarımız, gerçekten, oldukça yaygındır ve herkes tarafından ciddiye alınmalıdır. Şimdi de, dikkatimizi, herhangi bir nedenden ötürü karşıt cinsle ilişkilere giremeyen ve kendi cinslerince çekilen kimselerin durumuna çevirelim. Daha önce de belirttiğimiz gibi, sevgi her tür ilişkide rol alabilir - hatta, bir insanla bir bitki arasında bile. Aslında, aynı cinsteki iki kişi arasında temiz, saf bir sevginin bulunması doğaldır. Plato, *Diyalogları*nda, Sokrat ile Alkibiades'in genç erkeklere olan sevgileri arasındaki farkı şöyle anlatır: Alkibiades, sevginin doruğunu, erkekler arasındaki cinsel ilişkide görürdü. Sokrat, Alkibiades'e olan sevgisini belirttiği zaman, ondan da aynı davranışı beklemişti. Sokrat, gerek Alkibiades'e gerek Atina gençliğine olan sınırsız sevgisine karşın, onlarla cinsel ilişkiye girmenin karşısındaydı. Sokrat'ın bu tutumu, Alkibiades'i çok şaşırtmıştı.

Eşcinsel bir erkeğin ya da kadının, kendi dönüşümlerini (transformasyon) gerçekleştirebilecek durumda olup olmadıkları, sık sık sorulan bir sorudur. Bu soruyu yanıt-

layabilmemiz için, dönüşümün çeşitli aşamaları arasında kesin bir ayrım yapmamız gerekiyor. İlk ya da ekzoterik aşamada, normal cinsel ilişki ile eşcinsel ilişki arasında çok az bir fark görülebilir. Ancak şu iki noktayı unutmamak gerekir: Birincisi, bu tür ilişkileri uygun görmeyen bir toplumda yaşayan eşcinsellerde ortaya çıkabilecek olan suçluluk duygusudur. Bu da, seksle ilgili bütün öbür suçluluk duyguları gibi, cinsel enerjinin yozlaşmasının bir sonucudur. Aynı cinsten iki kişinin birbirine duydukları çekim ve cinsel birleşme isteğinin doğal olmadığı söylenemez. Ancak, eşcinsel ilişkide, erkekle kadın arasındaki cinsel ilişkinin, insanın kendisini mükemmelleştirmesine olan olumlu etkisini bulamayız. Eşcinsel kişinin karşılaştığı bir başka engel de, o kimsenin, kendisini «özel» bir kimse olarak görmesidir. Gerçekten de, eşcinseller, genellikle, daha kaba ve maddeci olarak gördükleri öbür kimselerden daha duyarlı ve açık fikirlidirler. Bu durumda, cinsel enerji, iki eş tarafından, yukarıda belirtilen şekildeki beslenen bir hayal ile yozlaşır ki, bu da gerçek ilerlemeyi önler. Çünkü, içtenlikle gelişme isteği duyan bir eşcinsel kişi, cinsel yaşamıyla, kendini geliştirici çalışma arasında bir seçim yapmalıdır.

Alışık olduğumuz ben'imizden daha derinlerdeki, ikinci ya da mezoterik aşamada, eşcinsel kişi, kendi hiçliğini, «normal» insanlara kıyasla daha kolayca kabul ettiğinden ötürü, onlardan daha avantajlı sayılabilir. Ben, bunun gerçekleştiğini kendi gözlerimle gördüğüm için, bu konuda hiçbir kuşkum yoktur. Çalışmanın mezoterik bölümünde, cinsel işlev enerjilerin dönüştürülmesi ve yüksek bedenlerin oluşturulması için kullanılmalıdır. Gerçekten çalışmak isteyen, ama içgüdülerini kontrol edemeyen eşcinsel ise, cinsel işlev güçlerinin azalmaya yüz tuttuğu bir

yaşa kadar beklemelidir. İşte o zaman olağanüstü bir değişim olur ve önemli adımlar atılabilir. Eşcinsellerin çoğu, gerçekten de, başka kimselere, özellikle karşıt cinse karşı daha duyarlıdırlar. Dönüşümleri gecikmiş olsa bile, sonraları çok iyi ilerlemeler kaydedebilirler.

Ancak, gene belirtmeliyim ki, kendisini özel bir kimse olarak gören ve başka insanlara üstünlük taslayan bir eşcinsel, çalışmanın mezoterik aşamasına hiçbir vakit giremez. Ayrıca, eşcinsel kişinin, her türlü suçluluk duygusundan sıyrılması da gerekir. Ben, Gurdjieff'in eşcinsellere karşı nasıl davrandığını gördüm. Gurdjieff, onlara, kendilerini geliştirici çalışmalarda bulunabilecekleri konusnuda güven veriyor, ancak, onların, kendilerini özel birileri olarak görmelerine izin vermiyordu.

İşte, bunlar, cinsel işlevimizin doğru kullanımında göz önünde bulundurulması gerekli noktalardır. Gene vurgulamakta yarar var: Özel, ve öbür insanlardan farklı biri olma duygusu çok tehlikelidir. Çünkü bu duygu, cinsel tecrübeden gerçek bir yarar sağlamamızı önler. Birçok insanın, cinselliği, bir birleştirici olmaktan çok, bir ayırıcı şeklinde görmelerinin nedeni de budur. Çoğumuzun, cinselliğimizi yozlaştırmak için elimizden geleni ardımıza koymamamıza karşın, hâlâ kendimizi koruyabilmiş olmamız bir bakıma mucize sayılır. İnsanların, kendilerini dizginleyememeleri yüzünden, artık geri dönemeyecekleri bir noktaya ulaştıklarına, şükür ki, pek seyrek olarak rastlıyoruz.

Sorular

Soru: *Cinsel doyum, bizim için önemli midir?*

J.G.B.: Gurdjieff,in «*Hepsi ve Her Şey*» adlı yapıtında, *Beelzebub* sık sık şöyle söyler: Cinsel ilişki, insanın bir numaralı tutkusudur. İnsan, seksi bir zevk aracı olarak görmektedir.

Gurdjieff, erkek ile kadının karşılıklı mastürbasyonundan söz ediyor. Sırf karşılıklı heyecan yaratılmasına yönelik cinsellik, «kendimizi geliştirme çalışmaları» ile nasıl bağdaşabilir? İnsan yapısındaki negatif kutbun ne kadar güçlü olduğunu bildiğim için, «Olumsuz düşünceleri bırakın! İçinizden, başka insanları yermeyi, eleştirmeyi çıkarın, atın!» diye öğüt vermem ne kadar saçma olurdu, değil mi? Aynı şekilde, «Seksle ilgili düşünceleriniz her zaman temiz ve saf olmalıdır!» demiyorum size. Sadece şunu söylüyorum: «Karşılıklı mastürbasyon şeklindeki sekse, sevgi dolu yüce bir olgu imiş gibi bakmayınız!» Cinsel eylemi uyaran her şeyi mastürbasyon olarak nitelendirdiğimi iyice anlamanızı istiyorum. Bizler, tamamlanmamış, bir çeşit yarım yaratıklarız; bu yüzden, erkek ile kadın, birbirini tamamlarlar, birbirine gereksinme duyarlar. Ancak bu, erkek ile kadının, daha kendi cinsel enerjileriyle kendilerini yok etmemeyi öğrenmeden, birbirine yardım edebilecekleri anlamına gelmez. Eğer üçüncü güç yoksa, enerji yozlaşır. Bunu bugünkü erkek kadın ilişkilerinde görmekteyiz.

Soru: *Bir erkek ya da bir kadın, eşi ile arasındaki ilişkinin, kendisi ya da eşi için zararlı olduğunu nasıl anlayabilir?*

J.G.B.: Genel olarak, başkasına olan ilginin, «*kendini geliştirme çalışması*»nı aksatıp aksatmamasıyla anlaşılabilir. Kendi kendinize sorunuz: «Başka biriyle ilişkilerim-

de, ilgi ve dikkat ne derecede özgürdür, Bu ilişki özgür bir ilişki midir, yoksa 'kendini geliştirme' amacımdan çalmakta mıdır?»

Kişilerin birbirine, hem de çoğu zaman gelişigüzel dokunmak istemeleri saçma bir şeydir. Bunu yaptığımız zaman, enerjimizin ne olacağını gözden kaçırmamalıyız. Eğer enerjimizi böyle şeylere harcarsak, «*çalışma*» için gerekli enerjiyi nereden bulabiliriz?

Soru : *Karşılıklı mastürbasyon ile dışkıları boşaltmak için yapılan seks arasındaki sınır nerededir?*

J.G.B. : Dışkı boşaltım işlevi içgüdüseldir. Bu amaç için cinselliğin uyarılması gerekmez; bu, organizmanın kendiliğinden ifade ettiği bir şeydir. İçgüdüsel bir gereksinme doğduğu anda, kişiler bunu farkedip, cinsel ilişkide bulunmalıdırlar. Aksi takdirde, bu enerji, hayallere dönüşür. Bu andan itibaren dikkat sürekli olarak sekse yöneleceğinden, insan onu kontrol edemez. Görülüyor ki, yozlaşmış maddeleri beden dışına atmak açısından seks çok gerekli bir eylemdir. Seks, onu nasıl kontrol edeceğimizi bilmediğimiz ve onunla ilgili belli alışkanlıklar edindiğimizden ötürü, çok güçlü bir şeydir. Aslında, seksin kontrol edilmesi, aklın kontrol edilmesinden daha kolay ise de, gene de zordur.

Üreme ve Anababalık

Erkekle kadın arasında, bazen çekim, bazen de itme şeklinde kendini gösteren bir güç vardır. Bir kadınla bir

erkek bir araya gelir gelmez, aralarında bir ilişki olmasa bile, bu güç ortaya çıkar. Gerçek bir ilişki için, araya üçüncü bir öğe girmelidir. *Bu öğe de cinsel ilişkidir.*

Bu ilişkide, üç öğenin eylem içinde olduğu bir dinamizmin örneğini görebiliriz. Bütün gerçek ilişkiler önerici, karşılayıcı ve uzlaştırıcı etkenler olarak adlandırılan üç bağımsız öğenin birleşiminden oluşurlar. Bir ilişkinin, gerçek bir tecrübe olarak meydana gelebilmesi için bu üç öğeye gereksinme vardır. Böyle bir eyleme, «üçlü» (triad) diyoruz.

Cinsel ilişki (özsel olarak gerçekleştiği zaman) gerçek bir birleşme oluşturduğundan, uzlaştırıcı ya da üçüncü gücü temsil eder. Genellikle, cinsel ilişki sırasında, erkeğin önerici gücüyle, kadının karşılayıcı gücünün uzlaştığı düşünülür. Ancak, bu varsayım, kısmen doğrudur. Objektif açıdan, erkek de, kadın da karşılayıcıdırlar, ve önericilik, doğanın içine sızmaya çalışan yaratıcı güçten gelir.

Erkek ile kadın, gerçek bir yaratı meydana getirmek için, o andan itibaren önerici ve karşılayıcı rollerini oynamaya başlarlar.

Gerçek ilişkinin tek amacı çocuğun yaratılması değilse de, çocuk, bu tür bir ilişkinin ürünüdür. Üçüncü, yani, uzlaştırıcı gücün taşıyıcısı da çocuk olur.

Üçüncü güç, her ilişkide, önerici ve karşılayıcı güçlerin, aynı yapıda olamayan varlıklarını (özlerini) birleştirme özelliğine sahiptir. O, iki özü bir araya getiren bir araç değil, iki özü birbirinin içinde eritip kaynaştırarak yeni bir yaratı çıkaran güçtür.

Aynı zamanda, uzlaştırıcı gücün «aktif» ve «pasif» güçlerin birleşmesinin bir ürünü olduğu da düşünülebilir. Ama, bu doğru değildir. Üçüncü güç bağımsız ve özgür-

dür. Genellikle farkedilememesinin ve tanınamamasının nedeni de budur.

Bir kadının gebe kalışını dikkatle incelersek, çocuğu anababanın «yapmadıklarını», sadece, varlığını bulması için ona yardım ettiklerini açıkça görebiliriz. Üç ayrı güç, sonsuz zaman içinde, özlerin bir eyleminde birleşmektedirler. Bu eylemde, erkek ve kadın, baba ve anneye dönüşmektedirler. İkisi birlikte, aralarında cinsel gücün yer aldığı iki kutuptan çok daha fazladırlar.

Temel olarak görünen şey, analık gücüdür. Kadın, ana olabilmek için, erkek üzerinde bir çekim gücü yaratır; bu da, erkekte, babalık gücünü uyandırır. Bu açıdan bakıldığında, gebe kalma eylemini ana yönetmektedir. Ancak, bu, yalnız onaylama yüzünden oluşmaz; aksine, kadın, karşılayıcılığıyla, erkeği kendine çeker. Biz de, aynı şekilde, karşılayıcılığımızla, kendimizi dönüştürmek ve bir ruh kazanmak için gerekli olan yaratıcı gücü kendimize çekeriz. Bu şekilde, önce ana, sonra da baba, kendisini çekilmiş hisseder ve ikisinin birleşmesinden dünyaya yeni bir yaratık gelir. Evrim ve yoğunlaşma üçgeninin bir örneğidir bu. Yeni doğan varlık, yeni bir gizilgüçtür (potansiyel). Bütün dönüşüm olanaklarıyla, dünyaya yepyeni bir şey gelmiştir. Bu, ananın, çocuğuna bakarken, acaba büyüdüğünde ne olacak, diye düşünürken hissettiği duygudur. Böyle yeni bir gizilgücün meydana gelmesi, üçüncü gücün bir belirtisidir.

Babanın gözüyle bakıldığında, değişik bir eylem cereyan etmiştir. Gebe kalma olayı, ona göre, soyunu sürdürme sürecinin bir parçasıdır. Erkeğin, sadece sperma taşıyıcısı olduğunu, içeriğin üreticisi olmadığını anlaması oldukça güçtür. Yaratıcı güç, baba aracılığıyla, çocuğa özellikle erkek ise, onun şeklini verir. Baba önericidir.

Ana da, karşılayıcılığı, yenilenmenin, geleceğe açılmanın, yayılmanın gerçekleştirilmesi için bir yol olarak görür. Bu bir genleşme (ekspansiyon) üçgenidir. Çocugun temsil ettiği üçüncü güç olmadan, ilerleme durur.

Bütün bunların üzerinde, gebe kalma eylemi, çocuğun kendi hazırladığı bir eylemdir. Normal olarak, gebe kalma olayının gözle görünür yanlarının ardındaki olayları sezemediğimizden ötürü, çocuğun, kendi yaratılışının sorumlusu olduğunu göremeyiz. Aslında, kadındaki çekici analık gücünü uyandıran, doğacak olan çocuğun kendisidir.

Çocuk, gebelikten önce var değildir. O, ne maddeseldir, ne de enerjiler dünyasına aittir. O, ruhsal dünyada, sadece bir varolma isteği olarak vardır. Bedenleşmemiş üçüncü güçtür. Zaman ve mekân ötesini algılayabilecek yüksek merkezlerin çalışması sağlanmadan, bunu görmek olanaksızdır. Bu ruhsal koşul sayesinde, varlığımıza kavuşmadan bile bu dünyayı seçme özgürlüğüne sahibizdir. İslamiyet'te, doğmadan önce, bu dünyayı seçtiğimiz öğretilir. Bunu körü körüne kabul edilmesi gereken bir giz olarak görmek yerine, daha derinden anlamaya çalışmalıyız. Bunu, şekilsiz ve sınırsız, saf bir istek olarak görmeliyiz. Doğmuş olmaya yöneltilen bir istek! Böylece, analık duygusu uyanır ve babanın üretici gücü serbest kalır. Bu bir özgürlük üçgenidir.

Ancak, nerede, hangi anababayla ve nasıl bir kalıtımla doğacağımızı özgürce seçemeyiz. Bir kadınla bir erkeğin belli koşullarda birleşmesine bağlı olan bir sınırlama kabul edilmelidir. Erkeğin sperması kadının yumurtacığına ulaşınca, artık çocuğun yaşamı boyunca taşıyacağı kalıtımın programı yazılmış demektir. Ayrıca, kader diye tanımlanan bir program daha vardır ki, gezegen-

lerin, doğum anındaki etkisiyle oluşur ve ruhsal özellikleri ve ilişkileri kontrol eder.

Kader, kimi zaman, astral (yıldızsal) kalıtım olarak da tanımlanır. Kader, ruhlar âlemine aittir, ve bilinçli *çalışma* yapılmadığı sürece, ne onu ne de fiziksel kalıtımı değiştirmek olanağı yoktur.

Bu programlar, baba tarafından, ananın içindeki yumurtacığa yazılırlar ve dölütün gelişmesini olduğu gibi, gelecek yaşamındaki olayların akışını da belirlerler. Bütün bunlar, düzen üçgeninin bir örneğidir. Bunun anlamı şudur: Bu yeni yaratık, bu baba ile bu ananın eylemleri ile dünyaya geldiğinden, bu yaşama belli sınırlamalara girmeden gelemez.

Dahası da var. Bunlardan başka, Tanrı'nın koyduğu bir yasa daha vardır: *Takdiri ilahi.* Takdiri ilahi, çocuğun tekliği, yani benzersiz oluşudur. Takdiri ilahi, anababadan bağımsızdır, çocuğun kendi ruhsal doğasına ve istencine bağlıdır. Varlığa kavuşmak demek, bir amacın ileticisi olmak demektir ki bunun zihinsel dünya için bir anlamı yoktur. Bu amaç «koşulsuz dünyadan» geldiği gibi alınıp kabul edilmelidir.

Şimdi de, çocuğun gelmesiyle, ana ile baba arasında neler cereyan ettiğini inceleyelim. Aile bir bütündür. Bu bütünlük ananın çevresinde oluşur. Ancak bütünlüğü bir arada tutan, çocuktur. Aile yaşamını yürüten, anadır. Baba, ailenin başıdır. Her üçünün toplumdaki temsilcisidir. Babanın yetkesinde, üç kişiden oluşan bir birlik kurulmuştur.

Başka bir açıdan bakıldığında, aile ile ilgili kararları babanın vermesi halinde, ana boyun eğici bir roldedir. Bu durumda ana, babanın gücünü ve onun sağlayabileceği olanakları, çocuğu uğruna kabul etmelidir. Aksi takdir-

de, aile düzeni bozulur. Bunun gerçek anlamı, ananın, baba ile çatışmaya girmeden, babanın getirdiklerini çocuğu adına kabul etmesidir. Aslında, kadın da kendi gücüne sahiptir; ancak, aile ilişkisi içinde ikisi birden üstün olamazlar. Çocuk, burada, gerçekten uzlaştırıcı bir rol oynar.

Doğum tehlikeli bir iştir. Yeni doğan çocuk, çevreye son derece bağımlıdır. Çocuğun, çevresine çok uzun bir süre boyunca bağımlı kalması, başka hiçbir canlı türünde görülmez. Ancak, bu bağımlılık, çocuğa büyük bir güç sağlar. Çocuk, ihtiyaçlarının giderilmesi için başkalarına ricada bulunmaz, gereksindiği şeyleri doğrudan doğruya ister. İlgisizliğe hiç tahammülü yoktur. Bebeğin taşıdığı tüm gizilgüçler ve olanaklar, çevresindeki insanlar üzerinde güçlü etkiler yapar. Çocuk, daha doğduğu anda, dünyayı etkilemeye başlamıştır. Çocuğun dünyayı etkilemesi uzun bir süre, yirmi yıl kadar devam eder. Çocuğun, kendi elindeki olanakları kullanarak kendisini kanıtlamasına kadar... Dikkat edilirse, daha çok yardıma ihtiyacı olan -örneğin, felçli- bir çocuk, çevresinden o denli çok sevgi ve ilgi görür.

O halde analığın ve babalığın ne olduğunu yeniden gözden geçirelim. Bunun örneklerini insandan başka canlılarda da görüyoruz. Anababalığın, sadece insana özgü bir şey olmaması gibi, sırf şu bildiğimiz biçimdeki yaşamın sınırları içinde varolduğu da söylenemez. Dünyadaki canlılarda gördüğümüz bu nitelikler ve roller, aslında daha geniş kozmik anlamı olan niteliklerin bir belirtisidir. Bu, «üçlü yasa»nın bir gereğidir. Bu açıdan bakıldığında, çocuğun rolü, babanın da ananın da karşı koyamayacağı bir gerekliliği temsil eder.

Ananın rolü, öteden beri, yaşam verici ve koruyucu

olarak bilinirdi. Dünyamız, pasif-analık gücünün bir belirti ve bedenleşmesi olduğundan, pekâlâ, bir dünya-ana'dan söz edilebilir. Çocuk, ana tarafından nasıl taşınıyor ve doğuruluyorsa, yaşam da, aynı şekilde taşınmalı ve doğurulmalıdır. Bunu demekle, ananın, sadece bu dünyadaki bir yaşam biçimi olmadığını, kozmik bir «ana-örneğin» (arketip) bir belirtisi olduğu gerçeğini vurgulamak istiyorum.

Elbet, baba da kozmik bir *«ana-örneğin»* belirtisidir. Ancak ben hep, tam bir erkek olmanın ne demek olduğunu anlamakta güçlük çekmişimdir. Dünyanın ilk yaratıldığı zamanları inceleyecek, onun nasıl meydana geldiğini, kozmik sürece nasıl sahne olduğunu düşünecek olursak, cinsel rollerin temellerini daha derinden kavrayabilir ve baba «ana-örneğini» de gözümüzün önünde canlandırabiliriz.

Fechner'in, dünyayı incelemesinde bu açıkça görülmektedir. Fechner'e göre, dünya canlı bir varlıktır, ve yaşam, Güneş ile Dünya'nın evlenmesi sonucunda doğmuştur. Aslında bu, bir benzetmeden daha öte bir şeydir. Başka bir kurama göre, değişinimler (mutasyonlar), güneşten gelen kimi özel ışınımlarla (radyasyonlar) oluşmaktadır. Bu kurama göre, yüksek enerji taşıyan ışınımlar, kromozom yapısını değiştirmekte, ve böylece, yaşama uygun olmayan yapılar ortaya çıkmaktadır. Ancak zamanla, genetik yapının birtakım serüvenler geçirmesi sonucunda, yaşama uygun yapılar da meydana gelmekte, gelişip üremekte ve dünyaya yeni türler katılmaktadır. Eğer bu kuramda bir gerçeklik payı varsa, çok ilginç bir şey olur bu; çünkü, burada, dölleme rolünü Güneş üstlenmiştir.

Bu şekilde, aktif ilke, dünyaya inmek isteyen yaratıcı gücün taşıyıcısı olmaktadır. Ancak, aslında aktif ilke taşımasına karşın bu, erkek için, hemen hemen olanaksız bir oluşumdur. Yani, erkek dünyada, öyle görünmesine karşın, aktif ilke olamaz. Bunun nedeni, insanın doğasında yatmaktadır.

Maitri-Upanişadlarda Ulu Benliğin (Great Self) bir parçasının, her birimizin içinde olduğu, ancak ayrı kaldığı için, kendi kaynağını tanımadığı anlatılır. Bu sebepten ötürü, bizler, dönüşüm (transformasyon) için seçilmişizdir; kendimizle Yüksek Varoluş arasında bir ilişki kurmalıyız, ve kendi içimizde bir şey *yaratmalıyız*. Kozmik açıdan, bu, kimsenin bağımsız aktif ilke olamayacağı, ve cinsiyetine bakılmaksızın, herkesin pasif ilke olabileceği anlamına gelir. Ulu Benliğe karşı pasif ilke olmaktan başka bir şey yapamayız. İşte, bu koşullar altında bile, erkek kendi ilkesi olmayan aktif ilkeyi taşımak ve onu ifade etmek zorundadır. Böylece, erkekten, olamayacağı bir şey istenmektedir. Sanıyorum ki, birçok erkek, rollerinin garipliğinin bilincindedir.

Erkeğin doğasındaki bu gariplik, gündelik yaşamında da kendini göstermektedir. Pasif ilkeyi taşıyan kadın, hem varoluş hem de öz açısından kendisi olduğu için, analığı ve kozmik rolünü doğal bir şekilde karşılar. Buna karşın, erkek, babalık rolünün ancak kısmen doğal olmasından ötürü, bu rolü, bir kadının kendisininkini yerine getirmesinden daha beceriksizce oynar. Çünkü, onun rolü, öz olarak değil de, sadece varoluş açısından babalıktır. Bu yüzden, kadın, doğal bir yaşam biçimidir; ve, anlaması çok zor olmasına karşın, erkek, doğal olmayan bir yaşam biçimidir.

Ailenin kozmik niteliğini anımsamanın ve bunun

üzerinde meditasyon yapmanın, yaşamımız üzerinde büyük etkisi vardır. Ne denli zor görünürse görünsün, bize uygun düşen rolleri oynayabiliriz. Anababalığın ruhsal anlamını kavramamız, bizi birçok korkulardan arındırır.

Şimdi de, bu tür bir anababalığın, toplumdaki bireyler için ne anlama geldiğini görelim. Çocuğun uzlaştırıcı gücü, erkek ile kadın arasındaki ilişkiyi, bütünlüğüne ulaştırır. Bu nedenle, ta eskilerden beri, aile, toplum yapısındaki temel, ayrılmaz bir yapı taşı olarak görülmüştür. Ancak, bu yapı içinde belli bir baba, belli bir ana ve tek bir çocuk bulunması gerekliliği söz konusu değildir. Anababalığın temel niteliği bozulmaksızın, babalar, analar ve çocuklar arasında çeşitli düzenlemeler yer almış olabilir. Çünkü, koşullar ne olursa olsun, anababalık tek ve çözülmez bir ilişkidir. Ana, baba ve çocuğun konumları, her birine zararı dokunmaksızın, değiştirilemez. Yani, baba, ana ve çocuğun yerine, aileyi zedelemeden ve kendileri başka bir şey olmaya zorlanmadan, başkaları geçemez. İnsan ilişkilerinde, hiçbir kimse ya da hiçbir şey tarafından değiştirilemeyecek olan çok az sayıdaki birkaç ilişkiden biridir bu. Bir erkeğin ne kadar çok kadını ya da bir kadının ne kadar çok erkeği olursa olsun, hatta, bunların ne kadar çok çocukları bulunursa bulunsun, anababalıkta tek ve benzersiz bir ilişki söz konusudur: O da öz ilişkisidir.

Anababanın bu benzersiz ilişkisi sayesinde, insanlık hem yaşam gücünü, hem de çeşitlilikler içinde ilerleyebilme yetisini korumaktadır. Bu ilişki her ne kadar benzersiz ise de, üçlü (triad) niteliğindedir. Bu üçlüdeki her bir öğe, bir başka üçlüde başka bir öğe durumuna geçebilir. Yani bu, bir kadının birçok erkekten, ya da bir erkeğin birçok kadından çocuğu olmasını engellemez. Ya

da eşler şu ya da bu nedenle birbirinden ayrıldıklarında, bu kişisel değişiklik, olayın özsel niteliğini bozmaz.

Bir başka önemli husus da, iki cinsin birleşmesiyle oluşan genetik kodun, insanlığın evriminde oynadığı önemli rolden ötürü, eş seçiminin belli bir ilkeye göre yapılmasıdır. Eski insanlar bu gerçeği anlamakla kalmamış, ana ve baba olacak eşleri, genetik kodları birbirine uygun olan kimseler arasından seçerek uygulamaya da geçmişlerdir. Bunun amacı, sadece gizilgüçleri yüksek çocukların dünyaya getirilmesi değildir. Aynı zamanda, çocuğun bağımlılık dönemindeki ortamın uyumlu olmasını sağlamaktır. Bu konuda bilgi sahibi olan ve doğru evlilikleri önceden bilebilen kimselere astrolog denmiştir.

Birçok Asya ülkesinde buna hâlâ inanılmakta ve bir evlilik öncesinde astroloğa ya da bu konularda bilgi sahibi bir kimseye danışılarak, o evliliğin ilkelere uygun olup olmadığı sorulmaktadır. Nedendir bilinmez, bu gelenek, özellikle batı insanının yaşantısından giderek yok olmuştur. Bu tür bilgilerin elde edilmesiyle ilgili birtakım yolsuzluklar, insanları, çok dikkatli olmaya sevketmiştir. Gene de, asıl neden, insanların eşzamanlılık (senkronisite) konusundaki inançlarını yitirmiş olmalarıdır. İnsanlar öz örneğine (essence sample) ilgi duymaz olmuşlardır. Şuna inanıyorum ki, çağdaş insanın gözü, nedensellik (causality) ile bağlanmıştır. Bilimsel metot diye adlandırılan şeyle, olayların zaman içindeki gelişmeleri incelenmektedir. Oysa, olayların iç yapısı, nedensel olmayan bir biçimde etkisini sürdürmektedir.

Sorular

Soru : *Gurdjieff, çocuk yapma konusunda neler söylemiştir?*

J.G.B.: Gurdjieff'in, seksin zararlı maddeleri boşaltma işleviyle ilgili açıklamasını işiten bir kimse, «Bu söylediklerinizi düşündüm, ama bununla üreme arasında bir bağ kuramadım.» demişti.

Buna karşılık, Gurdjieff şunları söylemişti: «Ben üreme üzerine tek kelime bile söylemiş değilim. Çocuk doğurmak, insanın özenle hazırlanmasını gerektiren ciddi ve kutsal bir iştir. Öbür sözlerim sadece, insanın seks konusundaki davranışlarını ne şekilde düzenlemesi gerektiğiyle ilgiliydi. Üreme konusuna değinmiş değilim. İnsan, bilinçli bir yaratıcılığa kavuşmadan önce, kendi cinsel işlevlerinin kölesi olmaktan kaçınmalıdır.»

Soru: *Eğer cinsel işlev, enerjilerin düzenlenmesi ve anababalık diye iki kısma ayrılıyorsa, bunlardan kaçınma yollarının aranması yerinde olur mu?*

J.G.B.: Bu sorunun yanıtı, cinsel işlevin birinci ve ikinci hedeflerinin tanınmasına, kabul edilmesine bağlıdır. İnsan, belli bir aşamada, kendi anababalığının kutsallığına inanır, ve insanlığa karşı bir sorumluluğu bulunduğunu kavrarsa, yalnızca anababalığa layık kimselerin çocuk yapmalarına izin verilmesi, çocuk yapmaları çekinceli olan kimselere ise izin verilmemesi gerektiğini kabul edebilir. Eskiden, bununla ilgili bir bilgi birikimi vardı. Zamanımızda da, değişen toplum yapısına uygun düşebilecek çözümlere gidilebilir. Günümüzde kullanılan gebeliği önleme yöntemleri hâlâ ilkeldir. Ancak, toplumun evrimi sürecinde, bu yöntemler elbet gelişecek, ve bugün istenmeyen yan etkiler doğuran yöntemlerden daha iyileri bulunacaktır.

Soru : *Poligami (çokeşlilik) üzerinde neler söyleyebilirsiniz?*

J.G.B. : Eğer, eşler kabul ederlerse, ikiden çok kişiyi içeren ilişkiler olabilir. Bu tür ilişkilerin gereksindiği koşullar, monogamidekinden (tekeşlilik) daha az değildir. Hz. Muhammet'in poligami konusunda ileri sürdüğü üç koşul, şunlardır :

1. Birden fazla aileyi geçindirebilecek güce sahip olmak,
2. Birden fazla kadını tatmin edebilecek erkeklik gücüne sahip olmak,
3. Birden fazla kadına söz geçirebilme yetisine sahip bulunmak.

Bu koşullar, poligaminin ortaya çıkma olasılığını azaltmaktadır.

Yaratıcılık ve Algılama

İnsanda yaratıcı enerjiyi en çok çeken şey, cinsel güçtür. Yaratıcı enerji, insanda daha derin bir algılamaya, ve gayet isabetli olarak «yaratıcı» diye adlandırdığımız amaçlı eyleme yol açar. Daha derin ve bilenmiş duyular, değişimimiz (gelişmemiz, transformasyonumuz, dönüşümümüz) için çok önemlidir. Çünkü, onlarsız, neyin gerekli olduğunu göremeyiz. Değişime giden yolda, öyle bir an gelir ki, gelişmemiz için o ana dek öğrendiğimiz yöntemler yetersiz kalırlar. Yanlış cinsel faaliyetlerin sonucu olarak, ussallığın ne denli zayıflatılıp yitirildiğini görmek

hiç de zor değildir (ussalık -zekâ, anlayış, akıl- sözcüğü, burada, yaratıcı ve bilinçli enerjilerin kaynaşması anlamındadır).

Cinsel davranış biçimleri çok çeşitlilik gösterirler. Bunlar, seksi hepten bırakmaya ya da her fırsatta istediğince seks yapmaya kadar varmaktadır. Cinsel enerjiyi yüceltmenin yaratıcılığı getireceğine inanmak, saflık olur. Bu basit ve temelsiz görüş, yaratıcı enerjinin belli bir miktarda bulunduğunu, ve bunun, şu ya da bu kanaldan akıtılabileceğini varsayar. Oysa, gerçek daha dinamiktir.

Seksten uzaklaşmanın insanı mistik (gizemsel) tecrübelere götürdüğü, doğrudur. Ancak, bu durum, her türlü zevklerden uzaklaşıldığında, ve yaşamın belli kesimlerinden çekilindiğinde, geçerli olur. Doğal güçlerin, ifade edilmeyerek, «içsel çalışma»da kullanılması, insandaki duyuların daha da bilenmesine ve derinleşmesine yol açmaktadır. Ancak burada önemli olan, normal durumlarda dağılıp kaybolan enerjilerin yoğunlaştırılmasıdır. Ruhsal çalışmalar yapılan okullarda, yemek, konuşmak, uyumak ve seks yapmak son derecede sınırlanmıştır.

Öte yandan, cinselliğin işlenmesi (yani, daha uygar ve ince şekilde kullanımı) da mistik tecrübelere yol açabilir. Klasik uygulamaları inceleyecek olursak, seksten kaçınılması kadar, seksin işlenmesinin de mistik yaşantıda önemli rol oynadığını görürüz. Bu açıdan bakıldığında, Tantrik Budacılık ve sofu (ascetic) Hıristiyanlık, aynı paranın iki yüzü gibidir; yani, Hıristiyanlık içinde, seksten kaçınanlar da, seksi işleyenler de vardır.

Demek oluyor ki, seks işlense de, ondan kaçılsa da, mistik deneyimler elde edilebiliyor. Seksin bu iki anlamlı rolü, ruh üzerindeki koşullayıcı olmayan etkisi yüzündendir. Ruh, üç enerjinin kaynağıdır: Otomatik, duyarlı ve

bilinçli enerji. Otomatik enerji, içgüdülerin ve davranış biçimlerinin enerjisidir. Bir başka deyişle, bu enerji, alışkanlıkların temel maddesidir. Duyarlı enerji ise, bizi «şimdiki an» ile temasa geçirir. Günlük yaşam tecrübesi ile ilgili bir enerji türüdür bu. İnsanlar kadar, hayvanlarda da bulunan iki enerji türüdür bunlar. Oysa, bilinçli enerji, normal yaşamın üzerindedir. Bu enerji, bizlere, tepkisel ve bencil yaşantımız sırasında fark edemediğimiz bütünselliklerin algılanması yolunu açar. Böylesi bir bilinçlilik, karar vermemizi ve seçmemizi olası kıldığı kadar, ussallığımızın göstergeleri olan anımsama ve konuşmamızı da sağlar.

Otomatik ve bilinçli enerjiler, bilincimizin alt ve üst sınırlarını belirlerler. Fizyolojik işlevlerimizi yöneten yaşamsal enerjileri ise, kısmen algılayabiliriz. Yaratıcılık ve sevgi gibi yüksek kozmik enerjilere gelince, bunlar bilinçüstüdürler. Onları ancak, ben'in hiçliğinde algılayabiliriz.

Anlaşılması gereken nokta, duyarlı enerjinin, algılamamızı ne ölçüde kontrol edip yönettiğidir. Bu enerji, iç dünyamızdan ve dış dünyadan gelen duyumlar ile, aklın ötesindeki bir kaynaktan gelen resimlerin üstünde göründükleri *zihinsel ekranı* yaratır. Normal durumlarda, duyarlık koşullanmıştır, yani, mekanik bir hal almıştır. Özel bir yetenek ya da uğraşla yönlendirilmiş olabilir. Ancak, duyarlık, genellikle, dış dünyanın olaylarına karşı bir tepki niteliğindedir. Gerçekten yeni duyumların algılanabilmesi için, duyarlığın koşullanmamış olması gerekmektedir.

Cinsel ilişki, bu bağlamda, önemli bir rol oynamaktadır. Öz ile algılama başlar başlamaz, duyarlık özgürleşiverir. Özsel tecrübenin yokluğu halinde, duyarlığın öz-

gürleşmesi, aşırı duygusallıklar ve bencillikler içinde yitirilmiş olur.

Cinsel ilişki, yaratıcı ve otomatik enerjiler arasında, kimi zaman direkt olarak beyinde bir şok şeklinde hissedilen güçlü kombinasyonlar oluşturmaktadır. Böyle bir durum, başka nedenlerden de meydana gelebilir, ancak çoğunlukla, cinsel deneyimin bir sonucudur. Böylesi bir birleşme, duyarlı ve bilinçli enerjiler arasındaki ilişkiyi değişime uğratır. Bazen, yüksek bilinçlilik durumları, bazen de unutkanlıklar baş gösterir. Bunlar, içsel yapının ve zihinsel gücün durumuna bağlıdır.

İnsandaki cinsel güç, kendisini sadece cinsel ilişkilerde ifade etmekle kalmaz. Erkek ile kadın arasında bir arayış, bir çekim gücü olarak da kendisini gösterir. İnsanlar arasındaki ilişkilerde itici gücün kaynağı budur. Cinsel merkezlerin, kendilerine özgü algılamaları vardır. Bunlardan en önemlisi, karşısındakinin zihinsel durumunu doğrudan doğruya algılamak, bilmek şeklinde olur. Bu nedenle, seks enerjisi, grup bilincinin oluşmasında çok önemli, temel bir etkendir.

Eğer insanlar sadece cinsel ilişkilerin kısıtlı kişisel tecrübesi içinde kalmayıp, özlerindeki cinsel enerjinin varlığını bilinçli olarak algılayabilselerdi, o zaman insanların birbirlerinden ayrılmış varlıklar olmadığını sezebilirlerdi. O zaman birbirleriyle temas halinde ve birbirlerini etkiler durumda oldukları bir başka içsellikler dünyası onlara açılabilirdi.

Yaratıcılığı ve otomotikleşmeyi bağlayan cinsel eylem ile, bilinci ve duyarlığı bağlayan bilinçli çalışma arasında ortak bir ilişki bulunmaktadır. Birbirinden bağımsız olmalarına karşın, bu iki eylem, birbirini güçlü bir biçimde etkilerler.

Burada yapılması gereken şey, algılamamızı birer kozmik enerji olan bilinci ve yaratıcılığı algılayabilecek denli geliştirmektir. Gurdjieff, kendi sisteminde, *yüksek duyarlılık merkezi*'ni, kendimizi bir bakışta tanımamızı sağlayan şey olarak tanımlamıştır. Kendi kendimize «açılabilmemiz için», aslında «dışımızda» olan yaratıcı enerjinin zihnimize girmesi gerekir. Çünkü, yaratıcı enerji bizim dışımızda bir yerdedir.

Cinsel enerji, Piandschoachary yoluyla normal merkezlere yöneltilirse, olağanüstü güçler kazanılabilir. Bu, Gurdjieff'in *büyük akümülatör* dediği şeydir ki, hem rastlantısal, hem de bilinçli olarak elde edilebilir.

Cinsel enerji, bizlere, beşinlerimizin -yemekler, hava ve duyusal etkiler- transformasyonu için, yani, onları geliştirip bir evrim sürecinden geçirmemiz için verilmiştir. Piandschoachary'nin ya da hayal gücünün büyük bir bölümünü üreten, cinsel enerjidir. Otomatik ve duyarlı enerjilerin bir kısmıyla karışan yaratıcı seks enerjisi, bu özel enerjiye dönüşür. Her türlü yaratıcı eylemde kullanılan enerji de, işte, budur. Bu enerji yaratıcı hayal gücü biçiminde kullanılmadığı zaman, derinlere ulaşarak normal merkezlere girer. Sonunda daha da dönüşerek yaşamsal (vital) alana kadar ulaşır ki, çeşitli hastalıklar bu şekilde ortaya çıkarlar. Bu etkiyi önleyebilmek için, düzenli bir cinsel yaşama gerek vardır. Böylece görülüyor ki, yaratıcı olmayan insan, seks çemberi içinde kilitli kalmıştır. Gerçi, ruhsal dengeyi sağlayabilir, ama seks yoluyla kendisine verilen güçlerden yararlanamamış olur.

Hayal gücünü yaratan enerji, Piandschoachary, bize olağanüstü yetiler sağlar. Bu enerji, oldurmak istediklerimizi gözümüzde canlandırabilmemize yol açan istenç gücümüzün anahtarıdır. *Yapma*'nın, gerçekleştirebilmenin,

anahtarıdır. Henüz ikinci bedenlerini (ya da Kesdjan-bedenlerini) sağlamlaştıramamış olan kimseler için, hayal gücünün kontrolü, normal bir cinsel yaşamı ya da onun yerine geçebilecek bir içsel çalışmayı gerektirmektedir. İnsanların çoğunda, kendilerini geliştirmek için yeterli istek bulunmadığından, normal cinsel yaşam onlar için mutlaka gereklidir.

Bilincin yaratıcı olabilecek şekilde dönüşümü için, sevginin birleştirici enerjisine ihtiyaç vardır. Birleştirici enerji her yerdedir. Ancak, bizim, bu tür enerjiyi tutacak bir organımız, bir aracımız yoktur. Eğer bu enerji bize gelirse, gerçekten bir «lütuf» olur bu.

Bu şekilde bakıldığında, seks insanın dönüşümü (transformasyonu) için bir topraktır, ama bir yol değildir. Şimdi de, yaratıcı enerjinin erkek ile kadının cinsel doğasına nasıl girdiğini, dünyadaki yaşamımızda çok büyük önem taşıyan duyumları algılamamızı nasıl sağladığını görelim.

İnsanlık, kaba duyumların, yani dış dünyanın gerçeklerini tanıdığımız duyumların, kendi gereksinmelerinin bir çoğunu doyurduğu uzun bir zaman diliminden yeni çıkmaktadır. Ancak, çok fazla gerçekle karşı karşıyayız: Gerçekler bizi boğuyor, ama, hiçbir şey anlamıyoruz. «Bilgi patlaması» denilen şey, işte budur. Çok kez, sizlere, dünyanın yeni bir (information) dönemine girdiğini, bu dönemde insanların şu anda sahip olduklarından çok daha değişik algılama çeşitlerine ihtiyaçları olacağını söylemişimdir. Bu yeni algılama biçimleri, yaratıcı enerjinin bizdeki etkinliğiyle orantılı olacaktır.

Baba ile ananın rollerini inceledikten sonra, yaratıcı enerjinin insanları nasıl etkilediğini anlamışızdır. Bu olayın bir başka yönü de, yaratıcı enerjinin erkekte ve

kadında kendisini aynı şekilde göstermemesidir. İkisinde de yaratıcı enerji akışı aynı şekilde olur; ancak, yaratıcı enerjinin aktığı kanallar fizyolojik ya da psikolojik olarak farklılık gösterebilir. Düşünce alışkanlıkları ve gelenekler yüzünden, erkek ve kadın, birlikte izledikleri bir olay hakkında aynı şeyleri söyleyebilirlerse de, gerçekte o olayı ikisi de farklı biçimlerde algılarlar.

Gene zaman zaman belirttiğim gibi, kullandığımız sözcüklere eğreti ya da açıklayıcı anlamlar eklememeye özen göstermeliyiz. Çoğu zaman, kadınların, erkeklerden daha «değişik» düşündükleri ve daha «duygusal» ya da daha «sezgili» oldukları söylenir. Ancak, kadınla erkek arasındaki bu farklılığın, çevre tarafından belirlenen kişiliğin dışındaki bir etkene bağlandığı pek seyrek görülür. Erkek ile kadının algılamaları arasındaki fark, gerçekte, bizim ulaşamadığımız bambaşka bir düzeydedir.

Budacılıkta[1] «gerçeğin saf gözü»nden *Dhamma Chakku* ve «ilahi göz»den, *Dibha Chakku,* söz edilir. Dhamma Chakku - yani, *Dharma* nasıl ise öyle görmek, doğruyu görmek - içsel algılamanın kadınlara özgü şeklidir. İlahi göz ise erkeklere özgüdür. İçsel algılamanın bu iki türü de önemlidir, ve bazı yönlerden birbirini tamamlarlar. Ancak, şunu iyice anlamamız gerekir ki, Gurdjieff'in de söylemiş olduğu gibi, *bilinçli çalışma* yapmadan ve *isteyerek acıya katlanmadan* bu algılama biçimlerini uyandırmak olanaksızdır. Bir başka önemli nokta da şudur: Bu duyumların ortaya çıkması için, onların ortaya çıkacağına olan inancımızın ve ortaya çıktıktan sonra da onlara olan güvenimizin sarsılmaması gerekir. Erkeklerle kadınlar, bu konuda birlikte çalışmayı öğrenmelidirler.

Kadınlarda genellikle bir olayın özüne değgin bir duyu bulunmaktadır. Ancak, onlar bunu sözcüklere dök-

meye çalıştıkları zaman, erkekler, alışkanlıkları sonucu, bu anlatılanları ya kendilerine göre yorumlarlar, ya da saçma bulurlar - hatta, tamamen ters anlamlar verdikleri de olur. Kendi hissettikleri şeylerin bu şekilde tersine çevrilmesinden ve değişik olarak yorumlamasından usanan kadınlar da, artık bu tür deneyimlerini söylememeye başlarlar. Bu çok tehlikeli bir şeydir. Çünkü, bu tür duyumlara olan güven yitirilmiş olur.

Kadınlar, bu şekildeki algılarını kanıtlayabilmeyi öğrenmelidirler. Bizi bekleyen zorluklarla baş edebilmemiz, Gurdjieff'in de dediği gibi, kadınların cesaretine bağlı olacaktır. Kadınlar, bu yeteneklerini geliştirdikleri zaman, hem maddesel hem de daha derin anlamdaki tehlikeleri sezebilecekler, nelerin korunması, nelerin kotarılması gerektiğini bileceklerdir.

Kadınlar, şeylerin nasıl olduğu konusundaki sezgilerini geliştirmeye çalışmalı, erkekler de onları dinlemeye alışmalıdırlar. Şunun da anlaşılması gerekir ki, erkeğin içsel algılama yetenekleri uyandırılırsa, o vakit erkek, kadınların göremeyeceği şeyleri görmüş olur. Erkeğin anlayışı, ussal anlayışın belli bir şekline dönüşür ki, pek az kadında rastlanan bir şeydir bu. Ne var ki, burada sözü edilen ussallık, bildiğimiz anlamdaki ussallık değildir.

Kadınlar, erkeklerin algıladıklarını, erkeklerin onlarınkini kabul ettiklerinden daha kolayca kabul ederler. Ancak, kadınlar, genellikle, erkeklerin bu algılamalarının sonuçları karşısında sabırsızlık gösterirler. Erkeklerin pratik ve gerçekçi olmadıklarını düşünürler. Çünkü, erkeklerin bu iç algılamaları, çoğunlukla, bir durumun, bir olayın potansiyeline yöneliktir. Yani, erkekler çoğu zaman bir şeyin gerçekliğini kavrasalar bile, içinde bulunulan

durumu iyi değerlendiremezler. Ne olup bitmekte olduğunu gözden kaçırırlar. Buna karşılık da, kadınlar, mevcut bir durumdan nelerin çıkabileceğini, nelerin gerçekleştirilebileceğini göremezler. Çünkü, onlar olup bitmekte olanı özsel olarak algılarlar. Bu nedenlerden ötürü, erkeklerle kadınlar birbirlerine muhtaçtırlar.

Erkeklerin, bilgilerini genellemelerle yitirmeleri, birtakım sözcüklerle ya da herhangi sanatsal bir anlatımla yetinmeleri tehlikesi söz konusudur. Erkekler hiçbir zaman yalnızca görülebilen ve dokunulabilen şeyleri algılamakla yetinmemeli, aksine, nesnelerin ve olguların bütünlüğünü tanımaya, ve büyük çapta gönül gözüyle görmeye (vision) çabalamalıdırlar. Ama, bunu yaparken, her zaman, kendilerini bekleyen tuzaklara düşmemeye dikkat etmelidirler: Yani, bir taraftan gerçekle olan bağlarının yitirilmesi, bir taraftan da kendilerine karşı aşırı bir sevgi beslemeleri. Kadınlarda ortaya çıkabilecek sorunlar ise, değişik olurlar. Ya kendi algıladıklarına güvenmez olurlar, ya da asabiyete kapılırlar. Yani, kendilerinin gördüklerini ve erkeklerin göremediklerini erkeklere gösterebilecek bir yol bulamazlarsa, bu, dayanılması güç bir durum olur onlar için. Algıladıklarının yanlış biçimlerde yorumlanmasını ya da heba olmasını önleyebilmek için, kadınlar, bunların duygusallıklarla ya da başka herhangi bir şeyle örtülüp körlenmesine izin vermemelidirler.

Sorular

Soru: *Birçok kimse ile cinsel ilişkide bulunulması, sözünü ettiğiniz algılamaları engeller mi?*

J.G.B.: Erkek de, kadın da sık sık değişen cinsel ilişki-

lere girişirlerse, bu algılamalar doğru biçimde gelişemezler. *Kişilik* farkında olmasa bile, *öz*, cinsel eyleme katılır. Özlerin ilişkisinde, özün belli bir bölümü, belli bir ilişkiye yönelir. Birçok kimseyle cinsel ilişki yer alıyorsa, öz, özgürlüğünü yitirir. İçsel gözün açılması, bu yüzden, oldukça zorlaşır. Bu süreç, erkekte çok yavaşlamış olur; kadın ise, güvenilemez ve tatmin edilemez biri olur çıkar.

Soru : *Erkekler ve kadınlar, doğru algılamaların gerçekleştirilmesinde, birbirlerine yardım edebilirler mi?*

J.G.B. : Erkeklerle kadınlar, aralarında cinsel ilişki olmasa bile, gerçeği kavrayabilme konusunda birbirlerine yardım edebilirler. İnsanın, karşısındakini *dinlemeyi*, karşısındakinin söylediğini ciddiye almayı öğrenmesi gerekir. Gerçekten *dinlersek*, söylenilen şeyin gerçekleri mi yansıttığını, yoksa kendini beğenmişliğin ve kibirliliğin bir ifadesi mi olduğunu anlayabiliriz. Erkekler ve kadınlar farklıdırlar; farklı olmak zorundadırlar. Zaten, insan cinsini bu denli büyük kılan şey de, bu farklılıktır.

Anababalıkta, daha açık görebilen eş, kadındır. O, çocuklarının doğru babasının kim olduğunu, bir erkeğin, çocuklarının doğru anasının kim olabileceğini bilebileceğinden daha iyi bilir.

Kadın, ayrıca, *çalışma* ile ilgili çıkmazlara girildiğinde, doğru olanı görebilir. Son büyük peygamber olan Hz. Muhammet'in hayatındaki bir hikâyede, bu, çok güzel bir biçimde anlatılmaktadır. Hz. Muhammet kuşku içindeyken, karısı Hatice tamamen emindi; onun yüce görevini yerine getireceğine güveni tamdı. Hatta, Hira Dağı'ndaki vahiylerden sonra bile, Hz. Muhammet hâlâ kendinden

kuşku duyarken, bir başkasının ona, «Evet, bu görevi yerine getirmelisin.» demesi gerekiyordu. Onun, kendi misyonu üzerinde kuşkulara kapılmasına karşın, inancını hiç yitirmeyen Hatice ne kadar farklıdır!

Soru : *Bu anlattığınız, kadınlarla ilgili - ya erkeğin rolü nedir?*

J.G.B. : Erkekle kadın arasındaki ilişkide, potansiyeli, (gelişme olanaklarını) gören, erkektir. Örneğin, erkek, eşinden ayrılmanın ya da bir başka ülkeye göç etmenin doğru olup olmayacağını görebilmelidir.

Erkekle kadının, kendilerine özgü algılamalarına ilaveten, bir de, birleşme öncesinde ikisine de kapalı olan algılamalar vardır. Kadınlık ve erkeklik öğelerinin karşılıklı olarak birbiri içine girmesi ile, dünyanın bütünlüğünü algılamak mümkün olur.

Evlilik

Seks, dünya üzerine geldiği zaman, ayrılmaz takipçisi olan ölümü de birlikte getirmişti. Bu kudretli ikili, fiziksel yaşantımızı hâlâ etkiliyor. Ancak, içimizde, yaşamın da üstünde olan bir şey vardır ki, onun kaderi oldukça farklıdır.

Cinsel enerji, kendi varlığımızı değiştirebilmemize olanak tanır. «Kendimizi, olduğumuzdan daha fazla yapmak» eylemi, *dönüşüm* (transformasyon) olarak adlandırılır. Hiçbir cinsel ilişkide bulunmasak bile, seks, bu eylem için gereklidir. Seks, yaratıcılığa, başka hiçbir şeyin

yapamadığınca yardım etmektedir. Bizim dönüşümümüz de yaratıcı bir eylemdir. O halde seks, ölümsüzlüğün anahtarıdır.

Gurdjieff, bir defasında şöyle demişti: «Exioachary'yi (sperma) varlığının dönüşümü için kullanan kimseye ne mutlu; onu, yalnız *tek bir* amaç için kullanan kimse ise ne talihsizdir.» Daha sonra, bazı dinlerde cinsel ilişkilerin yasaklanmasıyla ilgili bir soru üzerine, Gurdjieff, şunları söylemişti: «Eskiden bu maddelerin nasıl kullanılacağı biliniyordu. Keşişler, bu yüzden, son derece sağlıklı insanlardı. Ama, artık, bütün bu bilgiler unutuldu. Geriye sadece yasaklar kaldı. Şimdi, keşişlerde görülen birçok hastalığın nedeni budur.»

Cinsel enerji, fiziksel bedenimizdeki tecrübelerden, eylemlerden ve acılardan, bu bedenimiz gibi dünyaya bağlı olmayan «ince» (subtle) bir bedenin ortaya çıkmasında önemli rol oynar. Belli sınırlar içinde, ölümsüzlüktür bu. Ama, bu ince bedenin ortaya çıkması bizleri gerçek ölümsüzlüğe henüz ulaştıramaz.

Cinsel ilişki sırasında, erkek ile kadının, «ince» ya da içsel bedenleri ile birleşmeleri mümkündür. İncil'deki, «... ve onlar bir beden oldular.» cümlesinde, beden sözcüğü, fiziksel bedenimizi değil, bu ikinci bedenimizi anıştırır. Gerçi, buna da beden diyebiliriz. Çünkü, o, fiziksel bedenimizin bir kopyasıdır. Bu birleşme, varlıkta birleşmedir, ve erkekle kadının birbirini anlamalarına, aynı duyumları algılamalarına yol açar. Ne var ki, erkekle kadın ruhsal olarak, yani istençleriyle, hâlâ ayrıdırlar. Çünkü, kendileri açısından karar vermektedirler. İstenç birliği gerçekleştiği zaman ancak, erkeğin ve kadının doğaları bir bütün olur. Ayrılığın sadece aşkın (transandant) olarak kaldığı bu kaynaşma ve birleşmede (füzyon) her bir

eş tıpkı kendisininki gibi öbürünün doğasına da sahiptir. Özsel doğaların birleşmesi, yeni bir yaratıdır. Bu, kendi kaderini çizebilen insanın gerçek ruhudur, ve zamandan da mekândan da bağımsızdır.

Evrim sürecinin korunması ve insan soyunun, kaynağına dönebilmesini sağlamak için, yeterli sayıda insanların bir ruh elde etmeleri gereklidir.

Gurdjieff'in, *«Hepsi ve Her Şey»* de, *yüksek varlık bedeni* olarak tanımladığı insanın ölümsüz ruhu, erkek ya da dişi değildir. Bizim cinsiyetlerle ayrılmış doğamızdan çok farklıdır. Normal olarak, bu ruh, cinsiyetlerin birleşmesiyle meydana gelir. Muhiyiddin İbni Arabi gibi birçok büyük öğretmen, erkekle kadının birleşmesinin, ruhu evrensel sevgi için hazırladığını ve Tanrı sevgisinin erkek ile kadının sevgisiyle başladığını söylemişlerdir. Ama, onlar bunu söylerlerken, açıkça istenç birleşmesini kastetmişlerdir. Bu birleşme, gerçekten EVLİLİK denilen şeydir. Belli bir tür hizmet potansiyeline sahip olması durumu dışında, bu anlamıyla, gerçek evlilik olayına çok seyrek rastlanır. İşte, insan bu birlik, bu tür bir birleşme içine girdiği zaman, seksin gerçek anlamını kavrayabilir, onu yaşayabilir. Ve gene o zaman, seksin, bedenleri fiziksel birleşmeyle bağladığını, aşama aşama yükselen bir bütüne dönüştürdüğünü görebilir. Seksin, doğanın ötesine geçen ve insanın ruhsal dünyaya girmesini sağlayan bir enerjisi olması, onun en önemli gizidir.

Seksin bize açabileceği aşkın (transandantal) olanaklarla ilgili en güzel terimler Sufilerden gelmektedir. Sufiler, insan bedenindeki *«meskenlerden»* söz etmektedirler. Unutulmamalıdır ki, ruhsal doğamızın olağan anlağımız dışında kalmasından ötürü, konuştuğumuz dil sadece bir ipucu oluşturabilir. Kimi Sufi öğretmenlere göre, birliğin

(vahdetin) derecesi *beyt* ya da ev olarak adlandırılan üç yer şeklinde düşünülmüştür. Bunlar, insanın kalbinde bulunurlar. İlk yerin adı, *Beytül-Muharrem*'dir. Muharrem özel, içe ait ya da gizli olan demektir? *Harem* ile aynı kökten gelmektedir. Bilindiği gibi, harem, evde yabancıların giremeyeceği gizli yerdir. Daha önce söylediğim gibi, bizim doğamız, tam değildir. Tam olmak için, karşıt cins ile bir olmak gereklidir. Fiziksel birleşmenin üstünde olan gerçek bir olma -evlilik- bir istenç eylemi, erkekle kadının karşılıklı verişlerinden oluşan bir karardır. Beytül-Muharrem, cinsel yaşamın hedefi olan bu birleşmede bir araya gelinen yerdir.

İki kişi ancak kayıtsız şartsız bir veriş ile gerçek evliliğin bütünlüğüne varabilirler. Eğer kişi kendini çekerse, çıkarcı davranışlarda bulunursa ve «ben arka planda yer alırım, benim için böylesi daha iyi» derse, o takdirde, veriş mümkün olmaz. Tamamen vermek demek, kendini birinin emrine sunmak, ona tabi olmak ya da karşısındakinin zayıf taraflarını, hatalarını görmemek demek değildir. Eğer bu yapılırsa, bu bir kabul olmaz: Açık gözlerle kabul etmeliyiz. Kabul etmek, bir disiplindir. Ona da, tıpkı istenç gibi, aşama aşama erişilir.

Bu ruhsal birleşme, üreme için yapılan birleşmeden çok değişiktir. Bu oluş, normal olarak cinsel ilişki aracılığıyla meydana gelirse de, bu bir kural değildir. Hatta bu birleşmede eşin yaşayan bir varlık olması bile gerekmez. Gizemsel birleşme ya da gizemsel evlenme diye adlandırılan bir şey vardır ki ,bunun da etkisi aynıdır. Ancak, böyle bir evlilik, gerçek evlilikten çok daha az görülür. Belli koşulların, belli gereksinmelerin bir sonucu olarak ortaya çıkar.

Normal cinsel birleşme ile ruhsal birleşme arasın-

daki farka karşın, cinsel birleşme sırasında, insan eşinin bu daha derin birleşme için uygun olup olmadığını anlayabilir. Genellikle böyle bir anlayış, erkekten çok, kadın tarafında olur. Ama, böyle bir anlayışın eşleri birliğe götürebilmesi için, karşılıklı olarak yer alması gerektir. Bu, ortak bir girişimin yani ruhsal birleşmenin temeli olmalıdır. Bunun için, ilişkideki önemli önemsiz her olay, düşünceler, duygular ve duyumlar farklı olsa bile, tek bir istenci yaratmak ve gerçek kendini vermeyi olası kılmak için neler yapılması gerektiği açısından ele alınmalıdır.

Bütün bunların gerçekleşebilmesi için, bencilliğin denetim altına alınması gereklidir. Böylesi bir verişe erişebilmek için, üçüncü kuvvetin, olayın içinde olması koşulu vardır. Bir çifti evlendiren bir papazın, bunu çok güzel bir şekilde dile getirdiğine tanık olmuştum: «Siz ikiniz evleniyorsunuz, ama ancak İsa ile ve İsa yoluyla Bir olabilirsiniz.» Çoğunlukla çarpıtılmış olmasından ötürü, Hıristiyanlıkla ilgili bu örneği uygun bulmamış olabiliriz. O halde biz kendi anlatımımızla, gerekli olan üçüncü kuvvetin *çalışma* olduğunu söyleyebiliriz.

Bu, anlaşılması zor bir şeydir. İki eş arasındaki farklılıkları, onların ilişkisinde ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkları düşünelim. İnsanın kendi üzerindeki çalışması belli bir aşamaya ulaştığında, iç duyumlar bölümünde sözünü ettiğim ruhsal farklılıkları bile algılamaya başlayabiliriz. Ancak, ne kadar derinden kavrarsak kavrayalım, erkekle kadın arasında uzlaşmaz güçler vardır. Kanımca, *çalışma* olmadan gerçek anlamda bir evlilik söz konusu olamaz. Çünkü, en derin anlaşmazlıkları ancak *çalışma* çözebilir. Aslında bu çekişmeler yok olmazlar. Tam aksine, bunlar o şekilde uzlaşırlar ki, bu üçlü, yani erkek, kadın ve çalışma bir bütün olurlar. Eğer böylesine karşılıklı bir veriş

söz konusu olursa, cinsel yaşamın evriminde öyle bir an gelir ki, istencin birliği kaçınılmaz olur ve eşlerden birinin üstünlüğü söz konusu olmaktan çıkar. Bundan sonra, eşlerin kararları özdeşleşir. Eşler çoğunlukla düşüncelerinin bir olduğunu fark ederler ya da bir şeyi izlerken ikisinin de aynı şeyi görüp algıladıklarına tanık olurlar. Ancak en önemlisi, ilişkinin bütününü kabul edebilmeleri üzerinde duydukları güvendir. Kişinin tamamen özgür olduğunu ve tam bir birlik içinde bulunduğunu söylemek, kolay bir şeydir. İsteklerin ve sahip olma eğilimlerinin ortadan kalktığı bilincinin ve istenç birliğinin farkına varılması, Beytül-Muharrem'in bu çift için artık açık olduğuna bir işarettir.

Cinsel yaşamın içsel evrimindeki başka bir evre de, bir başka veriş eylemi ile Beytül-Muharrem'den *Beytül Mukaddes*'e geçilmesidir. Bu yere başkaları da gelebilir. Burası, artık, özel bir yer değildir. *Mukaddes,* kutsal demektir; ve, bir erkekle bir kadın bu yere girdiklerinde, tanıdığımız sıradan insanlardan çok farklı bir hale gelmişlerdir. Örneğin, Budacılıkta bu yere ulaşan kimselere *Bodhisattva* adı verilir. Kendilerini aşan kadın ve erkek, Gurdjieff'in *tarafsız* sevgi dediği şeye ulaşmış olurlar.

Erkekle kadının birleşmesini incelerken, sadece tek bir bağlantı vardır. Bu da kabul etmedir. Seks karşısında korkak ve çekingen olmamamız gerekir. Düşünmemiz gereken şey, asıl önemli olanın nihai birleşme olduğudur. Seksin gerçekten kutsal yanı, ancak bu aşamada gerçekleştirilmiş olur. Bütün olarak verme diye tanımladığımız şeyin dışında bir de geçici verme vardır ki, kadın ile erkeğin hiçbir koşul ileri sürmeksizin kendilerini geri çekmemeleriyle yer alır. Bu, geçici bir şeydir ve ancak bir anı olarak kalır. Ne var ki, bu anı, insanları yeniden de-

nemeye yöneltirse de, yaratıcı enerji bizim gücümüzün etki alanında olmadığından, buna erişemezler.

Bir erkekle bir kadın arasında güçlü bir çekim, hatta sevgi söz konusu olabilir. Ama, onlar, içlerinde, bilinçlerinde, bunun tam ve kayıtsız şartsız bir veriş olmadığını bilirler. Bütünüyle veriş yer almaksızın, insani doğamızın olağanüstü potansiyeli gerçekleştirilemez. Bunun için özveri gerekir. Bu özveri, sadece birkaç eğilimin ve çıkarın bırakılması değildir; daha da ötesinde, «kendimiz» değil, «bütün» olmaya hazır olmak demektir.

Evlenen insanların, ne yapılacağını bilmemeleri, bu gizi bulgulayamamış olmaları, böyle eşsiz bir fırsatı kullanamamaları, büyük bir trajedidir.

Evlilik, insanın kendi dönüşümü yolunda önemli bir adımdır. Ancak, kendilerini birbirine vermeye hazır olan bir erkek ile bir kadının, aynı zamanda, başka insanları da kabul edebilecek bir durumda bulunmaları gerekir. Bu yüzden, taraflı bir sevginin mümkün olamayacağı söylenir. Eğer insan gerçekten seviyorsa, herkesi, her şeyi sever. Bu nedenle, evlenen kimseler, insanlığa büyük bir hizmet yapmış olurlar. Geçici veriş (özveri), bize mümkün olanın tadını tattırmış olur. Sevginin her yanımızı sardığını, her şeyi sevdiğimizi görürüz. Bir an için, bencillik aradan çekilmiştir. Bunun sürekli kılınabilmesi için, uzun ve zor bir yolun geçilmesi gerekir. Daha yüksek sevgiye yer vermek için, kendimizi ikinci plana koymalı, onu küçültmeliyiz.

Birleşmenin koşulu ruhsallıktır. Bunu anlamak için, gerçek hakkındaki olağan görüşümüzü ters çevirmeliyiz. Olağan görüş, maddesel bedenin görüşüdür. Bu görüşe göre, «içsel enerji dünyamızı» yaşayarak biliriz. Bunun ötesinde ise, istencin ve ilkelerin ruhsal dünyası uzanır.

Oysa, gerçek, bunun tam tersidir. Bizim gerçeğimiz, bu bedene sahip olmamız değildir; hatta, bu doğa ya da öze sahip olmamız da değildir. Tam aksine, ruhsal ya da üçüncü dünya ilkesinin bizde doğmuş olmasıdır. Bu dünya, İbni Arabi'nin dediği gibi, *esma,* yani Tanrı adının dünyasıdır.

İnsan, bu ruhsal ilkenin bir ifadesi olarak, «Tanrı'nın şeklinde» yaratılmıştır. Tam bir istenç eyleminin üçlülüğü, ya da üçgen, bizim doğamızda yansımıştır. İnsan, her birinde birer itici güç bulunan üç beyne sahiptir. Karı-koca önerici ve karşılayıcı rollerini gerçekleştirebilirler. Çünkü, onları uzlaştırabilecek olan *kendini geliştirmek için kendi üzerinde çalışma* mevcuttur. *Çalışma,* insanlara, daha yüksek güçlerle işbirliğine geçebilmeleri için verilmiş bir eylemdir.

Tüm evren bir birliğe ve bütünleşmeye, bir dağınıklık durumundan örgütlenmeye doğru gitmektedir ki, bu, yeni bir yaratılışın ortaya çıkması demektir. Bu, maddenin ruhsallaştırılması, ruhun yaratılmasıdır.

İnsan, evrim geçiren bir türdür. Olduğu gibi kalmak, onun yaradılışında yoktur. O, bir kişi olarak, ruhsallaşma ve kendini gerçekleştirme yoluna girerek değişebilir. Bu dönüşüm olmaksızın, onun bir hayvandan farkı kalmaz, ve günün birinde yok olup gider.

İnsanın dönüşümü (transformasyonu) kişisel bir olay olmadığı gibi, insan soyunun dönüşümü de, ayrı ayrı yerlerde mükemmelleşmiş kişilerin toplamı demek değildir. İnsanlık, bir bütün olarak birliğe doğru yol almaktadır. İnsanlığın evriminin bir hedefi olduğunu söylediğimiz zaman, anlatılmak istenen şey şudur: İnsan soyu topyekün bir tecrübe ile örgütlenmiş bir kişi haline gelecektir. Bunun kaç milyon yıl süreceğini de, kimse bilemez.

Enerjiler Tablosu

TRANSANDANT	Nihai enerji. Asıl hareket ettirici.
BİRLEŞTİRİCİ	Sevgi. Farkların ortadan kalktığı birlik.
YARATICI	Kendiliğindenlik. İstencin ortamı. Seks enerjisi. Bilinçüstü.
BİLİNÇLİ	Dolaysız algılama. Seçme gücü. Bütünlük bilinci.
DUYARLI	Zihinsel ekran. Parçaların bilinci. Dolaylı algılama.
OTOMATİK	Koşullanmış davranışlar. İçgüdü. Bilinçaltı.
YAŞAMSAL (VİTAL)	Yaşam gücü. Fizyolojik yenilenmenin enerjisi.
YAPISAL	Yaşayan sistemlerin temel öğelerinin örgütlenmesi. Kendini yenileme.
PLASTİK	Şeklin değişimi.
YAPIŞMA	Cisimlerin sertliği. Yüzey gerilimi.
YÖNELME	Elektrik, çekim vb.
DAĞINIK	Isı. Hedefsiz hareket.